

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Katedra veřejného a sociálního zdravotnictví

Bakalářská práce

Srovnání dětských skupin s mateřskou školou

Vypracovala: Veronika Marková

Vedoucí práce: MUDr. Marie Nosková

České Budějovice 2016

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá porovnáním dětských skupin a mateřských škol.

Teoretická část se zabývá významem předškolního vzdělávání, vznikem a vývojem předškolních zařízení a péčí o dítě v dětských skupinách nebo mateřských školách. Popisuje rozdíly ve stravování, počtu a věku dětí, vzdělávacím programem a hygienickými požadavky na prostory a provoz těchto zařízení.

Cílem práce bylo porovnání hygienických požadavků na prostory a provoz, a také podmínek pro vzdělávací aktivity v dětské skupině či mateřské škole. Ke zpracování výzkumné části této práce byl zvolen kvalitativní výzkum pomocí pozorování a polostrukturovaného rozhovoru. Výzkumný soubor tvořily dvě dětské skupiny a tři mateřské školy Jihočeského kraje. Zařízení byla zvolena náhodně a dohromady bylo provedeno pět rozhovorů. Získaná data byla rozdělena do kategorií, kde ke každé kategorii byly vytvořeny dvě myšlenkové mapy - jedna znázorňuje odpovědi mateřských škol a druhá dětských skupin. Každá mapa byla následně popsána.

Ve výzkumu byly zjišťovány rozdíly ve stravování dětských skupin a mateřských škol. Zásadní odchylka je ve skutečnosti, kdy dětské skupiny nejsou povinny poskytovat stravovací služby. Tato povinnost potom přechází na rodiče dětí, kteří donášejí domácí stravu do zařízení. Dalším faktem je, že v dětských skupinách nemusí probíhat vzdělávací program. Z výzkumu jsem zjistila, že pokud vzdělávání probíhá, počty dětí ani jejich věk se na úrovni vzdělávací činnosti neprojevují.

Předpokladem bylo, že se zmírněné hygienické podmínky na místnost pro denní pobyt, venkovní prostory a hygienické zařízení dětských skupin v provozu projeví. To však ve výzkumu potvrzeno nebylo. Zmírněné hygienické podmínky se naopak neprojevují a je to dáno tím, že v dětské skupině je méně dětí, které jsou i podstatně menší než děti v mateřské škole.

Klíčová slova: Mateřská škola, dětská skupina, předškolní vzdělávání, předškolní instituce, raná péče.

Abstrakt

This bachelor thesis is comparing infant groups and kindergartens.

The Theoretical part of this thesis deals with the meaning of preschool education, its formation and the development of preschool facilities while focusing on the care of children attending preschool education at infant groups or kindergartens. It describes differences in alimentation, number and age of children attending, educational programs within as well as hygiene requirements for space and service of those facilities.

The goal of this thesis was to compare hygiene requirements for space and service and conditions for educational activities at infant groups or kindergarten. For research part, I used quality research with observation and half structured interview. The researchers group contained two infant groups and three kindergartens of South Bohemian region. Those facilities were chosen randomly. Total of five interviews were conducted. Obtained data were divided into categories and for each category two mind maps were made - one of these maps shows answers from kindergarten and the other one answers from infant's groups. Each of those maps was later described.

In the research, I looked for differences in alimentation of infant's groups and kindergartens. One of the differences is that infant groups are not required to provide alimentation services. This obligation is then transferred to the parents, who then has to bring food from home to the facility. Another fact is that educational program is not required at infant's groups. I found out from research, when there is education, number of kids and their age don't project on the educational activity.

The assumption was that alleviation of hygienic conditions for rooms of daily stay, outside area and hygienic facility of infant's groups will show during the operation. This has not been confirmed by the research. The alleviation of hygienic conditions, on the contrary, is not apparent and it is due to the fact that there are less children in an infant group and they are of considerably younger age than kids in a kindergarten.

Keywords: Kindergarten, infant group, preschool education, preschool institution, early care.

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval/a samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, dne

Podpis studenta

Poděkování

Touto cestou bych chtěla poděkovat zejména MUDr. Marii Noskové za odborné vedení, ochotu a také za cenné rady a připomínky, které mi při psaní práce poskytla. Dále bych chtěla poděkovat účastníkům výzkumu, kteří byli otevření v rozhovoru a byli ochotní mi věnovat svůj čas. Na závěr bych chtěla poděkovat své rodině, která mě při psaní práce podporovala a byla mi oporou.

Obsah

Úvod.....	8
I SOUČASNÝ STAV	9
1 Historie předškolních institucí	9
1.1 Vznik mateřských škol.....	10
1.2 První české mateřské školy	11
1.3 Vznik dětských skupin	11
2 Srovnání mateřských škol a dětských skupin	13
2.1 Poskytovatel, zřizovatel	13
2.2 Počet dětí a nejnižší počet pečujících osob v jednom zařízení	13
2.3 Podmínky pro poskytování služby péče o dítě.....	14
2.4 Hygienické požadavky na prostory a provoz	15
2.5 Stravování a pitný režim	20
2.6 Úhrada nákladů za péči o dítě	21
3 Význam předškolních institucí	23
3.1 Význam vzdělávání dětí v předškolním věku	24
3.2 Alternativní předškolní instituce	25
4 Zdravotní rizika v dětských zařízeních předškolního věku	29
4.1 Rizika poškození zdraví dětí	29
4.2 Prevence poškození zdraví.....	32
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	33
5 Cíl práce, výzkumné otázky.....	33
5.1 Cíl práce	33
5.2 Výzkumné otázky.....	33

6 Metodika	34
6.1 Metodika výzkumu.....	34
6.2 Charakteristika výzkumného souboru	35
7 Výsledky	36
8 Diskuze	56
9 Závěr	64
10 Seznam použitých zdrojů.....	66
11 Seznam příloh	71

Úvod

V posledních letech je pozorován nedostatek míst v mateřských školách, a proto se hledal způsob jak tento problém vyřešit. Dětské skupiny mají rozšířit škálu služeb o předškolní děti, zvýšit místní i cenovou dostupnost služeb péče o děti, a také podporovat rychlejší návrat pečujících rodičů k výdělečné činnosti prostřednictvím zaměstnání na kratší pracovní dobu rodičů s dětmi do šesti let.

V bakalářské práci jsem se chtěla zaměřit na získání informací o rozdílech mezi mateřskou školou a dětskou skupinou. Zda nejsou děti v dětské skupině omezovány prostorem a sníženými požadavky na hygienická zařízení. A hlavně jestli prostředí dětských skupina není pro děti nedostačující.

I SOUČASNÝ STAV

1 Historie předškolních institucí

První teoretické myšlenky o výchově a počátky předškolní výchovy dítěte pochází z antického Řecka. Filozofové Platón a Aristoteles ve svých spisech *Ústava a Zákony* přednáší o výchově nejmenších. Podle nich by měla být výchova zaměřena na to, aby dítě chtělo být dobrým a spravedlivým občanem. Platón po své první teorii, že dítě bude důsledně vychovávat stát, předává péči o dítě rodině, ovšem k této péči má být od tří let dítěte připojena výchova veřejná. Tato výchova, která zahrnuje společenské hry, předčítání básní a bájí s mravním podtextem, se uskutečňovala na místech u svatyní s dohledem na kázeň dětí, kterou zajišťovaly určené ženy (Bělinová, Mišurcová, 1980). V této době byly pokládány první základy smýšlení o důležitosti výchovy v raném dětství, jelikož z tohoto období se dále odvíjí veškerá osobnost dítěte. V této výchově se zdůrazňovala hlavně pokora a poslušnost a nedbalo se na potřeby dítěte (Dostál, Opravilová, 1985). V 17. století o této nedbalosti jako jeden z prvních píše Jan Amos Komenský (1964, s. 12): „V potomních časech nejedním způsobem z pravdy vyšlo, že školy nebyly to, co sluhy, hry a kratochvíle, než mučírny a trapírny mládeže.

5. – 11. století, v době raného feudalismu výchovu ovládá křesťanství. To vyzdvihovalo do popředí právo dítětem na výchovu a hlavně na život tím, že v každém je nesmrtelná duše. Křesťanství přineslo nový pohled na výchovu, v první řadě zdůrazňovalo víru a cit, rozum byl až za nimi (Bělinová, Mišurcová, 1980).

Až období humanismu a renesance přineslo uznávání individuality dítěte. Nejvýznamnějším představitelem v péči o dítě a zakladatel pedagogické vědy v tomto období je J. A. Komenský. Jako první sestavil systém pedagogických pojmů ve vztahu k výchově dětí od narození do šesti let (Dostál, Opravilová, 1985). J. A. Komenský ve svém přemýšlení vychází z myšlenky, že vše má svůj řád a to i výchova (Štverák, 1988). Jeho pedagogický systém je založen na ideji věčného vzdělávání každého

člověka. Základem pro další celoživotní vzdělávání je právě předškolní péče. To, co dítě prožije v dětství, po celý život zůstává v jeho vědomí. Aby byl člověk schopen docílit životní moudrosti, musí výchova v předškolním věku dítěte vytvářet podmínky pro rozvoj všech jeho schopností (Bělinová, Mišurcová, 1980).

1.1 Vznik mateřských škol

V 19. století vlivem ekonomických, kulturních a sociálních změn, kdy průmyslová společnost zaměstnávala rodiče, a malé děti byly bez péče, kterou potřebovali, tak začínaly vznikat první vzdělávací instituce. Mezi první veřejné organizace patřily dětské zahrádky, jesle, opatrovny a mateřské školy (Průcha, 2009).

V roce 1837 z iniciativy Bedřicha Fröbela vzniká v Blankenburgu (Německo) předškolní zařízení nazvané Kindergarten (dětská zahrádka). Podle B. Fröbela tvoří první etapu výchovy člověka právě předškolní péče (Bělinová, Mišurcová, 1980). Dětské zahrádky nebyly jen místa k pobytu dětí, ale spíše prostor k rozvíjení dětské duše. Fröbel se zaměřoval hlavně na aktivitu dítěte, rozkvět jeho tvořivosti, čemuž má nejlépe přispět pracovní zaměstnání a hravá aktivita (Dostál, Opravilová, 1985). Hra dovoluje dítěti chovat se podle svého obrazu a přizpůsobit svým potřebám realitu a hlavně se v ní cítí svobodně, proto je velmi podstatná pro dítě předškolního věku (Vágnerová, 2005).

Jesle, které se později změnilly na opatrovny, vznikaly nejdříve ve Francii. Těmto předškolním veřejným zařízením bylo roku 1881 uzákoněno označení mateřská škola. V České republice patřily opatrovny v Karolíně a Na Hrádku, které vznikly roku 1832, mezi první předškolní vzdělávací instituce. Následovně roku 1884 v Praze vznikly jesle, jako německá charitativní instituce. Roku 1884 byly vytvořeny první české jesle ve škole u sv. Ducha (Průcha, 2009).

1.2 První české mateřské školy

Koncem 19. století v Česku vzniká instituce mateřské školy a samostatná část pedagogiky - předškolní pedagogika. V druhé polovině 19. století docházelo k rozvoji předškolní pedagogické literatury, ke kterému hlavně přispěli František J. Mošner, Barbora Ledvinková, Ludmila Tesařová a Božena Studničková (Bělinová, Mišurcová, 1980).

V Praze u sv. Jakuba vzniká roku 1869 první mateřská škola. Od tohoto roku postupně vznikaly další mateřské školy a spolu s opatrovnami začínaly tvořit síť předškolního vzdělávání. Posílení předškolních institucí ovlivnil zákon z roku 1869 a z roku 1872. Opatrovny a jesle byly prohlášeny za ústavy ošetrovací a mateřské školy za výchovná zařízení dostupná všem dětem, která jsou podstatná pro další vývoj dítěte (Průcha, 2009).

Pedagog by se měl na dítě spíše dívat při jeho přirozených hrách a nechat ho, ať je co nejvíce samostatné. Proto by se měli dětští utvářet podmínky pro jejich volný vývoj. Tuto myšlenku propagovala M. Montessoriová, která vycházela z myšlenky vrozeného charakteru psychických sil a schopností (Dostál, Opravilová, 2009).

Vedle mateřských škol se začaly zřizovat školy soukromé, spolkové, církevní a školy, které byly podporovány bohatými. Pro děti bez rodin byly zřizovány dětské domovy a dětem, které potřebovaly zvláštní péči, byly poskytovány speciální mateřské školy nebo jen speciální třídy v obvyklých mateřských školách (Průcha, 2009).

Zákon z roku 1978 o školských zařízeních zařazuje mezi druhy předškolních zařízení jesle, mateřské školy, společné zařízení jeslí a mateřské školy a dětský útulek. Tyto předškolní instituce byly zřizovány národními výbory nebo socialistickými organizacemi (Česko, 1978).

1.3 Vznik dětských skupin

Dětská skupina je služba pravidelné péče o dítě od jednoho roku do šesti let. Je poskytována v kolektivu dětí mimo domácnost dítěte a je zaměřena na zajištění

potřeb dítěte, výchovu, rozvoj schopností, kulturních a hygienických návyků dítěte (Česko, 2014a).

Roku 2009 Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů začala řešit problematiku denní péče o děti do nástupu školní docházky. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy spolu s Ministerstvem práce a sociálních věcí a Ministerstvem zdravotnictví zpracovalo řešení této problematiky. 14. 11. 2014 vyšel v platnost zákon o poskytování služeb péče o dítě v dětské skupině, zákon č. 247/2014 Sb. Základem pro vznik dětských skupin byla podpora rodičů pro sladění pracovního a rodinného života a to tak, že mají umožnit rychlejší návrat rodičů s malými dětmi do práce a lepší přístup k zařízením péče o dítě, které jsou cenově dostupné (ČESKO, 2014a). Tato služba je určena pro děti, které nebyly přijaty do veřejných mateřských škol. Ať už je to jakýkoli důvod (nízký věk, nedostatečná kapacita mateřských škol, děti zahraničních zaměstnanců). Poskytovatel musí zajistit, aby výchovná péče o dítě v dětské skupině byla zaměřena na bezpečnost, úplný rozvoj dítěte, ochranu zdraví, spánek, osobní hygienu a setrvání na čerstvém vzduchu (Pemová, Ptáček a kolektiv, 2013).

2 Srovnání mateřských škol a dětských skupin

2.1 Poskytovatel, zřizovatel

Poskytovatelem služby péče o dítě v dětské skupině je právnická nebo fyzická osoba, která má oprávnění k poskytování služby péče o dítě v dětské skupině. Toto oprávnění se vytváří dnem registrace osoby do evidence poskytovatelů, zápis provádí Ministerstvo práce a sociálních věcí na žádost fyzické nebo právnické osoby (Česko, 2014a). Mateřské školy nemají poskytovatele jako dětské skupiny, ale zřizovatele, jimiž jsou obecní nebo městské úřady. Zřizují se mateřské školy se třemi ročníky, kdy v prvním ročníku jsou děti, které dosáhnou v příslušném školním roce maximálně čtyř let. Ve druhém ročníku jsou děti, které dosáhnou v příslušném školním roce maximálně pět let a ve třetím ročníku děti do šesti let věku, kdy jim byl umožněn odklad povinné školní docházky (Česko, 2005a).

2.2 Počet dětí a nejnižší počet pečujících osob v jednom zařízení

Počet dětí je aktuální množství vyskytujících se dětí v předškolním zařízení. Na tomto počtu a věkové skladbě je závislý počet pečujících osob. Zákon formuluje nejnižší počet pečujících osob v dětské skupině a mateřské škole (Pemová, Ptáček a kolektiv, 2013). Množství dětí v dětské skupině nesmí přesahovat počet dvacet čtyři. Minimální počet pečujících osob, které musí poskytovatel zajistit, pro dětskou skupinu do šesti dětí je jedna osoba. Pro dětskou skupinu o sedmi až dvaceti čtyřech dětech musí být zajištěny dvě pečující osoby a pro skupinu dětí od třinácti do dvaceti čtyř dětí, s minimálně jedním dítětem mladším dvou let, musí být přítomny tři starající se osoby (Česko, 2014a). Počet dětí v mateřské škole také nepřesahuje množství dvaceti čtyř dětí, kdy mateřská škola o jedné třídě obsahuje minimálně patnáct dětí a pokud je jediná v obci, tak nejméně třináct dětí. Mateřská škola o více třídách obsahuje v průměru

minimálně osmnáct dětí. Jestliže se v obci žádná jiná mateřská škola nevyskytuje, tak má ve třídě v průměru nejméně šestnáct dětí. U mateřských škol je potřeba jedna pečující osoba na maximálně dvacet dětí a na dvanáct dětí, kde jsou jedinci se zdravotním postižením (Česko, 2005a).

2.3 Podmínky pro poskytování služby péče o dítě

Mezi podmínky poskytování služby péče o dítě v dětské skupině podle zákona č. 247/2014 Sb. patří například:

Předpoklady k registraci poskytovatele, tedy právnické nebo fyzické osoby, do evidence poskytovatelů jsou: bezúhonnost; poskytovatel musí být starší osmnácti let a svéprávný; vlastnické nebo jiné právo poskytovatele k používání prostorů či objektu, který slouží k poskytování služby péče o dítě; zabezpečení technických nároků na stavby a hygienických nároků na prostory, kde bude probíhat služba péče o dítě v dětské skupině.

Také na pečující osobu jsou kladeny podmínky, jako je bezúhonnost a zdravotní způsobilost k výkonu služby péče o dítě. Pečující osoba musí být starší osmnácti let a způsobilá k právním úkonům. (Česko, 2014a). Za odbornou vhodnost pečovatele je považováno vzdělání v oborech: zdravotnický záchranář, porodní asistentka, všeobecná sestra, sociální pracovník, pracovních v sociálních službách, všeobecný sanitář, ošetřovatel, zdravotnický asistent, učitel mateřské školy, vychovatel, učitel prvního stupně základní školy (Česko, 2014a).

V dětské skupině mohou pomáhat osoby, které nemají dostačující kvalifikaci, ale samozřejmě musí být bezúhonné a zdravotně způsobilé pro péči o dítě. Tyto osoby by měli být proškoleny v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, včetně zvláštností práce s dětmi v dětské skupině a základy první pomoci dětí (Pemová, Ptáček a kolektiv, 2013).

Mateřské školy s cílem vyvíjet a pořádat činnosti pro rozvoj dětí spolupracují se zákonnými zástupci dětí a dalšími právníckými a fyzickými osobami. Mateřské školy

lze zakládat s celodenním chodem, což je provoz více jak šest a půl hodiny denně, avšak tato doba nepřekračuje dvanáct hodin. Dále mateřská škola s polodenním režimem, což je vzdělávání do šesti a půl hodiny. A jako poslední je mateřská škola s internátním provozem, to je celodenní výchova a noční dohled na děti (Česko, 2005a).

U mateřských škol jsou požadavky kladené na pracovníky ohledně vzdělání přísnější než u dětských skupin. Učitel mateřské školy musí mít odpovídající vzdělání a to buď vysokoškolské vzdělání v oblasti pedagogických věd zaměřené na mateřské školy, první stupeň základní školy, pedagog volného času nebo vychovatel či vysokoškolské vzdělání v oboru pedagogika. Dále vyšší odborné vzdělání zaměřené na výchovu učitele mateřské školy, vychovatelů nebo střední vzdělání v s maturitní zkouškou v oboru učitel mateřské školy a vychovatel (Česko, 2004c).

2.4 Hygienické požadavky na prostory a provoz

V této části bych se chtěla věnovat hygienickým požadavkům na prostory a provoz mateřské školy a dětské skupiny do dvanácti dětí.

Prostorové podmínky

Poskytovatel dětské skupiny musí zajistit nezastavěnou venkovní plochu, která je určena k pohybu a hraní dětí v přírodě nebo na hřišti (Česko, 2014b). U mateřské školy musí být nezastavěná rozloha pozemku pro pohyb a hry dětí minimálně 4 m² na jedno dítě, včetně zatravněného prostoru. Tento pozemek musí být zabezpečen plotem, pro ochranu zdraví a bezpečí dětí (Česko, 2005c).

Pro hru, denní pobyt a odpočinek v dětské skupině musí být vyčleněna samostatná místnost, která musí mít minimální plochu na jedno dítě 3 m². Zařízení nábytkem, hračkami a pomůckami musí odpovídat věku a počtu dětí v dětské skupině. Pro odpočinek je denní místnost opatřena dětskými postýlkami, lehátky nebo matracemi s pevnou oporou zad pro všechny děti (Česko, 2014b).

Prostorové podmínky v mateřské škole musí umožňovat hry dětí, odpočinek, výuku dětí, osobní hygienu, tělesná cvičení a stravování, pokud není obstaráno v jiné stravovací společnosti. Denní místnost, která se používá jako herna a ložnice, musí mít plochu 4 m² na jedno dítě. Pokud denní místnost není využívána také jako ložnice, tělocvična a jídelna musí mít minimální plochu 3 m² na jedno dítě. Plocha na lůžko nebo lehátko určené na spánek musí být minimálně 1,7 m² na dítě. Lehátko i lůžko musí mít pevnou oporu zad (Česko, 2005c).

Prostor pro ukládání matrací, lehátek, lůžek a lůžkovin musí být dobře provětráván. Lůžkoviny musí být dobře označeny a musí být od sebe odděleny. Jednou za tři týdny nebo podle potřeby se lůžkoviny mění (Česko, 2005c).

Požadavky na hygienická zařízení a šatny

U dětské skupiny musí poskytovatel zabezpečit vhodné hygienické zařízení a to tak, aby na čtyři děti připadal jeden dětský záchod, umyvadlo a jedna sprcha. U dětských skupin, kde je počet dětí od pěti do dvanácti dětí a je zde maximálně šest dětí, musí mít dětská skupina jeden záchod a umyvadlo. Pokud je počet dětí od pěti do dvanácti, musí poskytovatel zajistit dva dětské záchody a dvě umyvadla, také sprchový box nebo dětskou vaničkou. Pokud jsou v dětské skupině děti, které jsou mladší tří let, musí být k dispozici přebalovací pult, potřebné množství dětských nočníků, odpadkový koš, který je krytý a obsahuje vložku na jedno použití (Česko, 2014b).

Sprcha i umyvadlo musí být opatřeno centrální mísicí baterií a také musí být připojeno na pitnou tekoucí vodu a teplou vodu. Výška umyvadla musí být u dětské skupiny od pěti do dvanácti dětí v 50 cm a výtokový ventil ve výšce 60 cm nad podlahou. Pokud v této dětské skupině jsou děti do 3 let věku, musí být umyvadlo v maximální výšce 43 cm nad podlahou (Česko, 2014b).

U umyvadla musí být dávkovač s mýdlem a ručníky na jedno použití nebo musí mít každé dítě vlastní ručník, avšak ty musí být umístěny tak, aby se vzájemně nedotýkaly. U záchodových mís musí být toaletní papír (Česko, 2014b).

U dětských skupin od pěti do dvanácti dětí musí být hygienické zařízení pro pečovatele umístěno na jiném místě než hygienické zařízení dětí. Hygienické zařízení pečovatelů se skládá z jednoho záchodu s toaletním papírem a dále musí být opatřeno umyvadlem, které je připojeno na pitnou tekoucí vodu a vodu teplou. Toto hygienické zařízení musí být dále vybaveno dávkovačem mýdla, ručníky na jedno použití nebo osoušeč rukou a odpadkovým košem, který musí být také krytý a mít vložku na jedno použití (Česko, 2014b).

Poskytovatel u dětské skupiny od pěti do dvanácti dětí musí zajistit: prostor s výlevkou a přívodem teplé tekoucí vody; technické vybavení pro mytí a dezinfekci nočníků, které by mělo být umístěno v hygienickém zařízení pečovatelů a obstarat skříň nebo prostor pro uložení úklidových prostředků, tak aby nebyly přístupny dětem (Česko, 2014b).

Pokud jde o šatnu, musí poskytovatel u dětské skupiny s maximálně čtyřmi dětmi zajistit prostor pro odložení oděvů a obuvi dětí a osob co o ně pečují. Tento prostor musí být opatřen nábytkem. U dětské skupiny od pěti do dvanácti dětí musí poskytovatel zajistit prostor pro odložení oděvu a obuvi mimo prostor denní místnosti, který musí být také vybaven nábytkem (Česko, 2014b).

U mateřských škol musí obsahovat hygienické zařízení pro pět dětí jedno umyvadlo a záchod. Umyvadla se situují ve výšce padesáti centimetrů a výtokový ventil ve výšce šedesáti centimetrů. Maximálně místo dvou záchodů se mohou zřídit dětské pisoáry ve výšce čtyřiceti centimetrů nad podlahou. Záchody se nedělí podle pohlaví. Každé umyvadlo musí mít jeden výtokový ventil a také být připojeno na mísící se baterii, která musí být mimo dosah dětí (Česko, 2005c). Hygienické zařízení má být vybaveno jednou nebo dvěma sprchami, které musí být zařízeny tak, aby děti mohly samy bez pomoci vstupovat. Dále musí být vybaveno dávkovačem mýdla, jednorázovými ručníky nebo vlastními ručníky dětí, které jsou umístěny, tak aby se nedotýkaly navzájem. Vždy musí být v hygienickém zařízení toaletní papír. Podlaha a stěny musí být čistitelné, omyvatelné a snadno dezinfikovatelné minimálně do výšky jednoho a půl metru. Pokud jsou v mateřské škole sprchy, musí být obstarány pitnou studenou a teplou vodou (Česko, 2005c).

Mateřská škola musí být vybavena odvětranou úklidovou místností, která musí mít omyvatelné stěny, přívod tekoucí studené a teplé vody, výlevku, odtok vody (Česko, 2005c).

Úklid a zacházení s prádlem

V každém prostoru dětské skupiny musí být prováděn úklid a to vytřením veškerých podlah a povrchů na mokro a u koberců jejich vysátím. Koberce se musí čistit i na mokro, jak často určí poskytovatel. Umytím a dezinfikováním umyvadel, záchodů a nočníků. Omyvatelní stěny omýt a dezinfikovat, vynášet odpadkové koše, umývat okna i s jejich rámy, čistit svítidla a hračky. A samozřejmě je malování. Jak často a v jakém rozsahu má být prováděn úklid upraví poskytovatel ve vnitřních předpisech (Česko, 2014b).

Čisté prádlo, tedy ručníky a lůžkoviny musí být uloženy odděleně. Špinavé prádlo musí být uloženo mimo dosah dětí a na určeném místě (Česko, 2014b).

Úklid v mateřské škole musí probíhat každý den a to: vytřením všech podlah a povrchů na mokro; vysátím koberců; vnesením odpadkových košů; umytí a dezinfikování umyvadel, záchodů, popřípadě pisoárů. Omyvatelné stěny alespoň jednou za týden omýt a dezinfikovat umývárny a záchody také minimálně jednou za týden. Příkladně dvakrát za rok musí proběhnout celkový úklid všech místností, předmětů, svítidel a oken i s rámy. Malování se provádí podle potřeby nejdéle však jednou za tři roky. Do úklidu se také musí zahrnout čištění vzduchotechnického zařízení, klimatizace, nuceného větrání a to podle návodu výrobce (Česko, 2005c).

Lůžkoviny se v mateřských školách mění minimálně jednou za tři týdny a výměna ručníků jednou za týden, v případě potřeby častěji. Špinavé prádlo se ukládá do transportních obalů, které musí být omyvatelné, dezinfikovatelné, vhodné k praní nebo na jedno použití. Tyto obaly s lůžkovinami se ukládají do určeného prostoru. Čisté prádlo se ukládá ve skříních, policích nebo skladech, které jsou k tomu určeny (Česko, 2005c).

Osvětlení

Pro začátek bych chtěla říct něco o světlé výšce, jelikož s osvětlením souvisí. Minimální světlá výška předškolního zařízení musí být 3000 mm, tato světlá výška může být snížena na 2500 mm, pokud je dodrženo množství vzduchu a to 12 m³ na dítě (Plos, 2007). Ve vnitřních plochách zařízení, které jsou používány k dlouhodobému setrvání dětí, musí být vhodné denní osvětlení, které odpovídá normám. Orgán ochrany veřejného zdraví může výjimečně povolit u užívaných staveb celkové sdružené osvětlení, které ale musí být ve shodě s normou. Také v místnostech, které jsou používány ke krátkodobému pobytu dětí, lze používat celkové sdružené osvětlení (Česko, 2005c).

Stolečky dětí musí být umístěny tak, aby si děti nestínily a nebyly v zorném poli oslňovány jasným osvětlovacím otvorů. Pokud je používáno sdružené osvětlení denní v kombinaci s umělým osvětlením, musí být také v souladu s normou. Pro skoro všechny typy zrakových aktivit se žádá směr denního osvětlení zleva a shora. U soustav umělého osvětlení se svítidla umísťují rovnoběžně s okenní stěnou na strop (Česko, 2005c).

Výška horizontálních srovnávacích rovin pro návrh a posouzení osvětlení prostoru se stolečky u denního osvětlení je 0,45 m nad podlahou a u umělého osvětlení je 0,45m nad podlahou.

Osvětlovací soustavy musí být po celou dobu jejich života čištěny, tak aby byly dodržovány jejich požadované vlastnosti (Česko, 2005c).

Požadavky na osvětlení pro dětskou skupinu nejsou nikde stanoveny.

Mikroklimatické podmínky

Stavba budov mateřských škol musí být navržena tak, aby teplota povrchu vnitřních částí stěn nebyla velmi rozdílná od teploty vzduchu ve vnitřních prostorech a to po celý rok. V prostorech, kde je zajištěno větrání okny, musí být ovládání oken dosažitelné z podlahy a okna musí být zabezpečena proti rozbití, v případě průvanu. Prostory předškolního zařízení musí být větratelné, pokud nelze zajistit přísun vzduchu

přirozeným větráním, například kvůli smogu ve venkovním prostředí, musí být přívod vzduchu zajištěn vzduchotechnickým zařízením (Česko, 2005c).

Požadavky na mikroklimatické podmínky pro dětskou skupinu nejsou nikde stanoveny.

Zásobování vodou

V mateřské škole musí být zajištěn přísun tekoucí pitné vody a to na jedno dítě minimálně šedesát litrů vody na den (Česko, 2005c).

Pitná voda musí splňovat hygienické požadavky na zdravotní nezávadnost a čistotu, tak aby neohrožovala veřejné zdraví (Česko, 2004a). Hygienické požadavky jsou určeny limity fyzikálních, biologických, mikrobiologických, organoleptických a chemických ukazatelů (Česko, 2000). Teplá a pitná voda nesmí obsahovat parazity, mikroorganismy a žádné látky, které by byly v takové koncentraci, že by dávaly v sázku veřejné zdraví (Česko, 2004a). Aby se zajistila bezzávadná pitná a teplá voda, musí osoba, která je uvedena jako správce veřejného vodovodu, zajistit provádění kontroly pitné vody v akreditované laboratoři v minimálním určeném rozsahu a četnosti (Česko, 2001). Mezi pitnou vodu neřadíme přírodní minerální vodu a přírodní léčivý zdroj. Jakost pitné vody zajišťuje provozovatel vodovodu pro veřejnou potřebu (Česko, 2000).

Požadavky na zásobování vodou pro dětskou skupinu nejsou nikde stanoveny.

2.5 Stravování a pitný režim

Poskytovatel dětské skupiny není povinen poskytovat stravovací služby, pokud není jinak dohodnuto, například předchozí dohodou s rodiči dětí (Česko, 2014a). Poskytovatel musí zařídit vhodný pitný režim po celou dobu pobytu dítěte v dětské skupině. V případě, že dítě konzumuje domácí jídlo, tedy, že rodič donáší stravu dítěti do dětské skupiny, je potřeba, aby poskytovatel zajistil uschování, ohřátí a podání stravy tak, aby vše bylo v souladu s nároky ochrany zdraví dětí a nedošlo k vzniku onemocnění (Pemová, Ptáček a kolektiv, 2013).

V mateřské škole stravování zařizuje mateřská škola, popřípadě pokud zde stravování není možné zajistit, tak osoba poskytující stravovací služby (Česko, 2005b). Způsob a rozsah stravování v mateřské škole probíhá při nastoupení dítěte do mateřské školy, dohodou ředitele a zákonným zástupcem dítěte. Stravování se uzpůsobí, tak aby se dítě stravovalo, vždy pokud je v době jídla přítomno (Česko, 2005b).

Strava by měla být chutná, pestrá a nutričně vyvážená. Dítě má v mateřské škole možnost ochutnat jídla, která v jeho rodině obvykle nejí a vytvořit si základy zdravého životního stylu. Dítě si také rozšiřuje dovednosti při samoobsluze, ohleduplnosti a pomáhání jiným dětem.

Stravování v mateřské škole může mít i svá rizika a to například nucení dítěte do jídla, vznikání psychického nátlaku na dítě, špatné vzory (učitelka, jiné dítě), špatně chutnající strava, velké porce jídel, nedostatek samostatnosti dítěte, stresující prostředí (spěch, mnoho dětí, ...), odměna za snědené jídlo, nedostatek spolupráce s rodinou a další (Svobodová, 2007).

Dále bych chtěla uvést některé zákony, které upravují stravování a vše co s ním souvisí a to zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, který upravuje požadavky na výrobky, které přichází do styku s pitnou, teplou nebo surovou vodou. Další je evropská legislativa jako například: nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004, o hygieně potravin; nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné požadavky a zásady potravinového práva; nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 853/2004, který stanoví hygienické předpisy pro potraviny živočišného původu; nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004, stanoví pravidla pro organizaci úředních kontrol produktů živočišného původu; a další.

2.6 Úhrada nákladů za péči o dítě

Služba péče o dítě v dětské skupině je poskytována třemi způsoby úhrady nákladů a to s částečnou úhradou, plnou úhradou nebo bez úhrady nákladů. Výše úhrady

nákladů je stanovena poskytovatelem. Účetní záznamy o poskytování služby péče o dítě je poskytovatel povinen vést a ukládat mimo ostatní účetní záznamy (Česko, 2014a).

Úhrada nákladů za předškolní vzdělávání v mateřské škole, stanoví ředitel mateřské školy. Určená výše úplaty za předškolní vzdělávání musí být vyvěšena na viditelném místě nejdéle do 30. června předcházejícího školního roku. Úplata je pro všechny děti ve stejném druhu provozu mateřské školy stejná. Měsíční výše úplaty nesmí být vyšší než padesáti procentní průměrné měsíční náklady mateřské školy (Česko, 2005a).

3 Význam předškolních institucí

Předškolní vzdělávání má značně pozitivní vliv na rozvoj učení dítěte v předškolním věku, avšak nesporně má také příznivý vliv na další období jeho života. Kvalitní výchovná péče odpovídající potřebám dítěte, kterou poskytuje dítěti mateřská škola, dětská skupina a další, je důležitým začátkem průběhu celoživotního vzdělávání a učení dítěte (Pemová, Ptáček a kolektiv, 2013). Tuto skutečnost dokazuje i to, že školáci, kteří navštěvovali předškolní péči, získávají lepší výsledky a častěji vstupují na vysoké školy, než děti, které předškolní vzdělávání neabsolvovaly (Syslová, Borovcová a Průcha, 2014). Předškolní vzdělání připravuje dítě na vstup do první třídy, umožňuje nabytí zkušeností, které mu ulehčí nástup na základní školu (Vágnerová, 2005).

V předškolním věku si dítě upevňuje postavení ve světě a svůj vztah k němu. K tomuto poznávání dítěti pomáhá představivost, která ještě není spojena s logikou. V předškolním období se také dítě učí sociálními dovednostem, rozvíjí se jeho komunikace a interakce s lidmi. Dítě se učí pomocí nápodoby chování jiných, identifikací a pomocí jednoduššího učení (Vágnerová, 2005).

Další důležitou vlastností, která se v tomto věku rozvíjí, je osvojování sociálních rolí. Osvojování sociálních rolí probíhá v rodině, ale i mimo rodinu. Pozorování chování v rodině, patřící k určitým rolím, jako je matka, otec a další. Používání a opakování sociálních rolí se uplatňuje mimo rodinu, nejčastěji v mateřské škole nebo dětské skupině, kde jsou děti stejné nebo podobné věkové skupiny (Mertin a Gillernová, 2010).

Pro dítě předškolního věku je také velmi důležitý kontakt s vrstevníky, kteří jsou pro něj rovnocennou skupinou. Dítě se postupně mezi své vrstevníky začleňuje a to mu přináší zkušenosti, která vede k dalšímu navazování vztahů a přispívá k sociálnímu osamostatňování. Díky těmto vztahům se dítě může buď prosazovat nebo spolupracovat s ostatními dětmi nebo se také seberealizovat a sebetvrdovat (Vágnerová, 2005).

3.1 Význam vzdělávání dětí v předškolním věku

Předškolní období dítěte potřebuje péči a výchovu, jelikož postup učení u člověka, je podporováno osvojováním dovedností a dalších druhů chování, ale také je to postup, kdy se člověk individuálním úsilím a za pomoci jiných lidí zmocňuje světa. Impulsy k vývoji tohoto postupu musí objevit co nejdříve, aby mohly být užity (Dostál a Opravilová, 1985).

Dříve předškolní péče sloužila zejména pro matky dětí ve věku do tří let, aby nemuseli přerušit kariéru. Dnes je účel podobný, předškolní péče se ve většině zemí pokládá za ekonomické opatření, které umožňuje rodičům studovat nebo dříve nastoupit do práce. Funkce těchto zařízení jsou hlavně pečovatelská, ale také socializační a vzdělávací. Děti pocházející z rodin, které mají nízké příjmy, z rodin migrantů, z etnických skupin nebo z neúplných rodin mají ve škole horší výsledky. Proto kvalitní péče a vzdělání v předškolním věku je jeden ze způsobů, jak vylepšit ekonomické a sociální perspektivu společnosti (Syslová, Borkovcová a Průcha, 2014).

V dnešní době mají rodiče, kteří se starají o malé dítě, tyto možnosti umístění dětí:

- Dětská skupina (viz. kapitola 1.3)
- Mateřská škola
- Firemní školka
- Dětské koutky, mateřská centra, hlídací centra apod.
- Chůva

Mateřská škola

Předškolní zařízení pro děti od tří do šesti let. Mateřské školy jsou zřizovány podle školského zákona a musí být zaregistrovány ve školském rejstříku. Veřejné mateřské školy jsou financovány ze státního rozpočtu a soukromé mateřské školy mohou žádat o dotace od státu (Syslová, Borkovcová a Průcha, 2014).

Firemní školka

Lze zřídit podle školského zákona a umožňuje přednostně přijímat děti zaměstnanců zřizovatele (Syslová, Borkovcová a Průcha, 2014).

Dětské koutky, mateřská centra, hlídací centra apod.

Tato zařízení vznikají prostřednictvím živnostenského zákona. Například mateřská centra vznikla především pro matky a jejich děti, které kvůli pobytu doma ztrácejí kontakt se svým okolím (Syslová, Borkovcová a Průcha, 2014).

Chůva

Tento způsob a péče o dítě je zajišťován za úplatu v domácnosti dítěte. Chůva nejčastěji pracuje s dětmi ve věku kojeneckém, batolecím, předškolním a mladším školním věku (Pitáková, 2014).

3.2 Alternativní předškolní instituce

Alternativní vzdělávání je odborný výraz, který se vyznačuje školní vzdělávání, které je jiné než vzdělávání, které poskytuje stát nebo další instituce. Mezi alternativní předškolní instituce můžeme zařadit všechny druhy školek a institucí, které se liší od standardních školek v dnešním vzdělávání (Průcha, 1996).

Alternativní předškolní instituce jsou v České republice známy od roku 1990. Mezi tyto alternativní instituce můžeme zařadit Waldorfskou mateřskou školu, Montessoriovskou mateřskou školu, Mateřskou školu začít spolu, Mateřskou školu s programem podpory zdraví, Lesní mateřskou školu a také vzdělávání v rodině (Koťátková, 2008).

Waldorfská mateřská škola

První Waldorfská mateřská škola byla založena ve Stuttgartu roku 1919 (Kořátková, 2008). Dnes je tento typ mateřské školy nejrozšířenější. Prostředí v mateřské škole je útulné, vybavené dřevěným nábytkem a všechny pomůcky jsou také ze dřeva (Bytešníková, 2012). Výchova a vzdělání dětí je uzpůsobena tak, aby rozvíjela aktivitu dětí, a vše je přizpůsobeno tak, aby si dítě samo došlo k tomu, že udělalo nějakou chybu a došlo k uspokojení ze hry (Kořátková, 2008). Pro rozvoj komunikace dítěte využívají zpěv, hudbu a vyprávění (Bytešníková, 2012).

Montessoriovská mateřská škola

Původně měla být Montessoriovská mateřská škol pro děti s mentálním nebo zdravotním postižením, a pro děti ze sociálního prostředí (Průcha, 1996).

Hlavním účelem školky bylo podpořit dítě v rozvoji svobodné osobnosti a to pomocí vlastní činnosti a samostatnosti (Kořátková, 2008). Školka dětem nabízí velkou volnost, nabízí dětem didaktické hry a pedagog pomáhá dítěti se rozhodovat a zjišťovat jeho potřeby. Jsou zde respektovány potřeby a zájmy dítěte (Kolář, 2012).

K získávání individuality dětí přispívá vhodně připravené prostředí školky (Průcha, 1996). Je to uzpůsobené prostředí, které dítěti pomáhá učit se nezávisle na ostatních, podle vlastního zájmu a daných dispozic (Kořátková, 2008). Vychovatel v Montessorioho školce působí pouze jako pomocník k tomu, aby dítě vše zvládlo samo (Průcha, 1996).

Mateřská škola začít spolu

Program Začít spolu začínal být realizován roku 1994 v předškolním vzdělávání (Bytešníková, 2012). Tento program je prvkem mezinárodní vzdělávací sítě a používá se v minimálně třiceti zemích světa (Čapek, 2013). Program podporuje zapojení rodičů a dalších blízkých lidí v okolí dítěte do jeho vzdělávání v předškolním věku (Bytešníková, 2012). Tyto mateřské školy se také nazývají v mezinárodním označení „Step by Step“ (Kořátková, 2008).

Je to tedy speciální program, který pokládá důraz na jednotlivý přístup k dítěti, spolupráci rodičů a školy, využívání projektového učení, atd. (Bytešníková, 2012).

Prostor zařízení mateřské školy je rozdělen na takzvaná centra. Tato centra aktivit jsou z pravidla ve třídě, jako příklad bych uvedla např.: písek a voda, pokusy a objevy, stolní hry, kostky, dílna, knihy a písmena, dramatické hry, domácnost. Díky těmto centrům si dítě samo může vybrat, v jakém chce pobývat. Důležitou roli zde hrají i rodiče, kterým je umožněn přístup do mateřské školky a jejich zapojení do běžných aktivit. Rodiče tak mohou více poznávat své dítě a spolupracovat s vychovateli (Kořátková, 2008).

Mateřská škola s programem podpory zdraví

V České republice některé mateřské školy tento program využívají již od roku 1996. Avšak tyto mateřské školy musí svůj program vypracovat, obhájit a pravidelně ho vyhodnocovat (Kořátková, 2008).

Obsah programu podpory zdraví má tři části a to pohodu prostředí, otevřené partnerství a zdravé učení (Machová, 2009). Podpora zdraví má také za úkol posilování organismu dítěte, vedení ke zdravé výživě, dostatek spontánního pohybu a vedení ke zdravému životnímu stylu (Kořátková, 2008).

Lesní mateřská škola

Základy lesní mateřské školy vznikly ve Švédsku a Norsku. První lesní mateřskou školu založila Ella Flatau v Dánsku roku 1954 (Haefner, 2002). Dále vznikaly tyto školy v Německu v roce 1993 ve Flensburgu (Miklitz, 2000). V České republice vznikla první lesní mateřská škola na Liberecku roku 2007 (Vošahlíková, 2012).

Lesní mateřská škola je školka „bez budovy“. Počet dětí se zde pohybuje od 12 až do 22 dětí, které jsou doprovázeny minimálně dvěma dospělými osobami a alespoň jedna z nich musí mít odpovídající pedagogické vzdělání.

Největším problémem u lesních škol je dodržování hygieny dětí, jelikož děti tráví čas venku (Vošahlíková, 2012).

Zázemí u lesních škol tvoří většinou indiánské týpí nebo mongolské jurty, ale zázemí může být i jiné jako například sruby, chaty a soukromé nebo veřejné prostory. Zázemí se využívá k uskladnění náhradního oblečení dětí, pomůcek, které jsou používány nebo také pro odpočinek dětí a při nepříznivém počasí jako úkryt (Vošahlíková, 2012). Některé lesní mateřské školy nemají žádné zázemí, děti si nesou vše potřebné sebou a pečovatelky si je přebírají na nádraží nebo kraji města (Jančaříková, 2010).

4 Zdravotní rizika v dětských zařízeních předškolního věku

Na zdraví dětí předškolního věku působí spousta zátěžových vlivů, které způsobují traumata a ta mnohdy vedou ke značným poškozením zdravotního stavu a vývoje dítěte. Při určení podmínek pro běh dětských zařízení pro děti předškolního věku je důležitá znalost:

- věkových zvláštností,
- jednotlivých stupňů dovedností a schopností,
- biologických výkyvů funkcí (denní, týdenní, roční),
- nebezpečných vlivů, které by mohly ohrozit zdraví dítěte.

Dvě okolnosti jsou důležité pro minimalizaci rizik, které vychází z pobytu dětí v předškolním zařízení:

a) Udržení vyrovnanosti možností dítěte (věkovými, zdravotními) a nároky, které na ně kladou rodiče a škola.

b) Udržení vyrovnanosti potřeb dítěte (tělesnými, duševními, sociálními a seberealizačními) a podmínek, které má dítě v mateřské škole (Provazník, 1998).

4.1 Rizika poškození zdraví dětí

Infekční onemocnění

Jsou to onemocnění příznaková nebo i bezpříznaková způsobená mikroorganismy nebo jejich toxiny (viry, bakterie, houby, parazity, priony), které vznikají přenosem původce nebo jeho toxinu na vnímavého jedince (Česko, 2000). Infekčními onemocněními jsou vystaveny všechny děti, tedy i děti v předškolních zařízeních. V dětských zařízeních vznikají tato onemocnění ve větších či menších epidemiích a nejvíce se vyskytují akutní respirační onemocnění, která se mnohdy opakují z příčiny unáhleného návratu dítěte do předškolního zařízení po prodělání onemocnění (Müllerová, Aujezdská, 2014).

Nemocnost dětí v předškolních zařízeních vyvolaná častými onemocněními dýchacích cest je spojena s nedostatky v podmínkách pro běh mateřských škol a v pořádání a ve výplni jejich denního plánu. V důsledku toho může dojít k narušení lokální imunity dýchacího systému, celkové imunity a ke zvýšení rizika zrodu chronických změn a alergických reakcí.

Fyzikálně chemické vlivy jako pokojová teplota, vlhkost vzduchu, větrání, kouř z cigaret, dále nevhodné prostory mateřské školy, celodenní pobyt dítěte v předškolním zařízení, nadměrný počet dětí a nemocné děti v zařízení patří k rizikům, které zvyšují vznik infekčních onemocnění (Provazník, 1998).

Úrazy

V předškolních zařízeních se nejčastěji objevují úrazy způsobené pády, tyto úrazy většinou nepotřebují hospitalizaci. Pády dětí v těchto zařízeních jsou často spojeny s pohybovou koordinací, zvědavostí dětí a neopatrností. Mezi rizika, která zvyšují úrazovost v předškolních zařízeních, můžeme zařadit nevhodné prostory a vybavení, nadměrné množství dětí v jednom oddělení, neuznávání jednotlivých schopností a požadavků dítěte, nedostatečně kvalifikovaný dohled nebo nedostatek dohlížejících pracovníků, nedostatečné předpoklady k rozvoji pohybových dovedností (Provazník, 1998).

Funkční poruchy pohybového aparátu

U dětí předškolního věku je důvodem těchto poruch nedostačující rozvíjení pohybových zdatností a koordinace pohybů, nesprávné, jednostranné zatěžování pohybového ústrojí dítěte a málo možností k samovolnému pohybu. Časem se u dítěte dostaví menší či větší nesouměrná nebo souměrná odchylka páteře od normálního stavu, která se může tlakem svalů srovnat (Provazník, 1998).

Nedostatky ve stravovacím režimu a stravě

Výživa je jeden z nejdůležitějších faktorů, který působí na rozvoj a růst dítěte. Důležitá je výživa také při prevenci mnoha onemocnění. Předškolní zařízení mají možnost podstatně ovlivnit stravovací návyky. U dětí předškolního věku je stravování v mateřských školách hlavní výživou. Období od 3 do 6 let věku dítěte je pro utváření stravovacích návyků rozhodujícím obdobím (Provazník, 1998).

Mezi nedostatky ve stravovacím režimu mateřských škol můžeme zařadit například špatné zastoupení podstatných živin, málo ovoce a zeleniny, nevyhovující nebo nedostatečný pitný režim, nedostatek pestré stravy, přílišné nucení do jídla (Müllerová, Aujezdská, 2014).

Tyto nedostatky ve stravování dětí se mohou projevit nadváhou, zvýšenou nemocností, zubním kazem a nedostatkem vitaminů (Provazník, 1998).

Porušení emočního a společenského vývoje

Hlavní potřebou dětí předškolního věku je sebeprosazování a aktivita. Dítě postupně zvládá základní vzorce chování a to hlavně díky učení nápodobou. V tomto období si začíná osvojovat chtěné chování, přičemž toto chování musí být opakovaně schvalováno pozitivními reakcemi dospělých.

Mezi nejčastější příčiny, které vedou k narušení společenského a emočního vývoje patří například kladení vysokých nároků na dítě, nepoměrná zátěž, mezery ve společenských vztazích v předškolních zařízeních, nedostatečné citové a společenské požadavky dítěte v rodině. Předškolní období dítěte je rozhodující pro vzniknutí norem vystupování v dospělosti (Provazník, 1998).

Nevhodná psychická zátěž

Psychická zátěž musí být přizpůsobena schopnostem, dosaženým dovednostem, věku a zdravotnímu stavu dítěte. Nevhodná zátěž může u dítěte vyvolat psychosomatické poruchy, jako je bolest hlavy nebo břicha, poruchy spánku, poruchy pozornosti, nechutenství, nevolnost atd. Mezi nejčastěji vyskytující se důvody, které

vedou k nevhodné zátěži, můžeme zařadit nerespektování času přizpůsobování se na setrvání v předškolním zařízení, nerespektování doby zotavování se z nemoci, špatný nebo tvrdý režim dne, nevyhovující předpoklady pro samovolnou hru nebo pohybovou činnost, nevyhovující postup při rozvoji schopností a dovedností nebo málo osobního postoje k dítěti (Provazník, 1998).

4.2 Prevence poškození zdraví

Jako podpora předcházení poškození zdraví existuje národní program Mateřská škola podporující zdraví. Tato mateřská škola má vytvářet předpoklady k duševní, sociální a tělesné pohodě a vychovávat děti ke zdravému stylu života (Bytešníková, 2012). Mateřská škola podporující zdraví vznikla ve Státním zdravotním ústavu jako preventivní program. Cílem mateřské školy podporující zdraví je vychovávat dítě tak, aby vedlo zdravý styl života (Provazník, 1998).

II PRAKTICKÁ ČÁST

5 Cíl práce, výzkumné otázky

5.1 Cíl práce

Porovnání hygienických požadavků na prostory a provoz a podmínek pro vzdělávací aktivity v dětské skupině a mateřské škole Jihočeského kraje.

5.2 Výzkumné otázky

Výzkumná otázka číslo 1: Existují rozdíly v poskytování stravování pro děti dětských skupin a mateřské školy?

Výzkumná otázka číslo 2.: Projevují se počty dětí v jedné dětské skupině a v jedné třídě mateřské školy na úrovni vzdělávací činnosti?

Výzkumná otázka číslo 3.: Projevuje se věk dětí v jedné dětské skupině a v jedné třídě mateřské školy na úrovni vzdělávací činnosti?

Výzkumná otázka číslo 4.: Projevují se v provozu dětské skupiny do 12 - ti dětí zmírněné hygienické požadavky na venkovní prostory, místnost pro denní pobyt a požadavky na hygienické zařízení?

6 Metodika

6.1 Metodika výzkumu

Bakalářská práce byla vyhotovena na základě odborné literatury. Výzkum probíhal pomocí kvalitativního výzkumného šetření a to prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru a pozorování. Výzkum byl proveden v únoru roku 2016 v Českých Budějovicích a v okolí Třeboně, s vedoucími vybraných mateřských škol a dětských skupin.

Každý vedoucí zkoumané mateřské školy nebo dětské skupiny byl obeznámen s obsahem bakalářské práce a také s výzkumnými otázkami.

Rozhovor byl složen ze 4 základních okruhů, které byly tvořeny předem připravenými otázkami. První okruh se týkal otázek ohledně stravování. Zajímaly nás rozdíly ve stravování mezi dětskou skupinou a mateřskou školou; jakým způsobem jsou děti stravovány, zda se strava vaří přímo v zařízení nebo je dovážena, anebo stravu donáší rodiče; jaká je spokojenost s jídlem; zda se děti do jídla nutí nebo motivují a jak je zajišťován pitný režim dětí. V druhém okruhu jsme se zaměřili na otázky týkající se počtu dětí v závislosti na úrovni vzdělávací činnosti; počty učitelek na určitý počet dětí; úroveň péče při vzdělávání; jak vzdělávají menší děti. Třetím okruh se týká věku dětí a úrovně vzdělávací činnosti. V tomto okruhu byly zvoleny otázky zaměřující se na vzdělávací program mateřské školy nebo dětské skupiny; jak probíhá a co je obsahem vzdělávání dětí; zda malé děti dokáží udržet pozornost při vzdělávacím programu. Poslední okruh otázek se týkal zmírněných hygienických požadavků na venkovní prostory, místnosti pro denní pobyt a požadavky na hygienická zařízení u dětských skupin. Týkal se otázek, zda dětská skupina nebo mateřská škola má venkovní prostor a jaká je jeho vybavenost; kolik hodin denně tráví děti venku; jaká je vybavenost denní místnosti; u hygienického zařízení, jaký je počet toalet, umyvadel, nočníků a sprch; a jako poslední návaznost hygienického zařízení na denní místnost a šatnu.

Pro přehlednost jsou výzkumné otázky umístěny v příloze č. 1. Každý rozhovor byl očíslován například Z1 (zařízení číslo 1). Na tyto zkratky je následně odkazováno v textu.

Každý rozhovor byl přesně zapsán, mnohokrát přečten. Získané informace byly zpracovány do myšlenkových map, které byly následně popsány. Myšlenkové mapy poprvé použil Tony Buzan. Jsou jedním z takzvaných nástrojů vizualizace informací. Můžeme je obecně použít pro organizaci myšlenek, mapování úvah, dělání poznámek, učení, brainstorming, plánování, získání celkového pohledu na věc a jeho konfrontaci s jednotlivostmi atd. Každá kategorie obsahuje myšlenkovou mapu s odpověďmi vedoucích z mateřských škol a myšlenkovou mapu s odpověďmi z dětských skupin. Mapy, které se dají srovnat, jsou pod každou kategorií porovnány.

6.2 Charakteristika výzkumného souboru

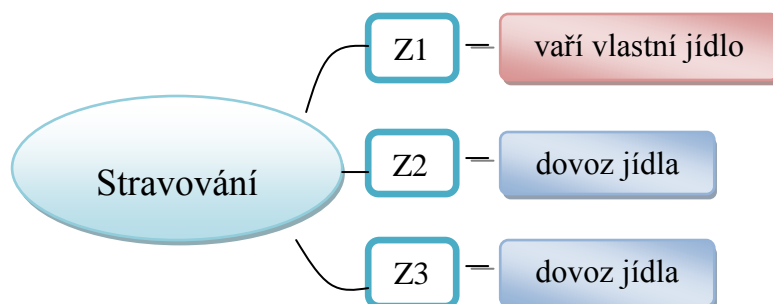
Výzkumný soubor tvořily dvě dětské skupiny a tři mateřské školy z Jihočeského kraje. Mateřské školy a dětské skupiny byly vybírány náhodně.

7 Výsledky

V této části práce jsou zaznamenány a zpracovány výsledky výzkumného šetření. Výsledky jsou rozděleny do jedenácti kategorií. Ke každé kategorii jsou pro přehlednost vytvořeny dvě myšlenkové mapy. První mapa zobrazuje odpovědi dětských skupin a druhá odpovědi mateřských škol. Osmá kategorie obsahuje myšlenkové mapy čtyři; a to dvě s odpověďmi mateřských škol a dvě s odpověďmi dětských skupin. Každá myšlenková mapa je popsána. Pod každou kategorií následuje srovnání obou map, kde je porovnáno, jak se liší odpovědi mateřských škol a dětských skupin.

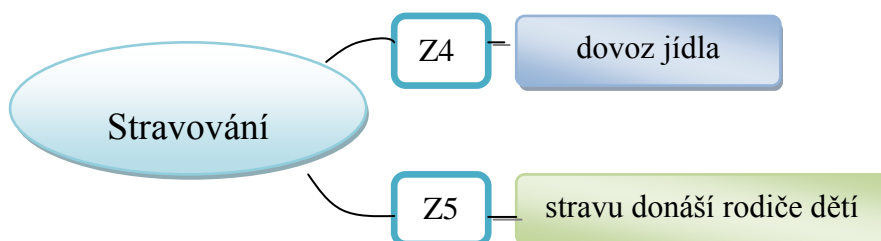
KATEGORIE 1: Zajištění stravování

Myšlenková mapa 1A: Zajištění stravování v mateřských školách

Myšlenková mapa ukazuje, u kterých zařízení vaří vlastní jídlo a u kterých zařízení je jídlo dováženo. Vedoucím zařízení byla pokládána otázka: „*Jak je zajišťováno stravování dětí a je sledována pestrost stravy dle nutričního doporučení?*“ Dvě mateřské školy (Z2, Z3) odpověděly, že jídlo je dováženo z jiného zařízení, je sestavováno dle nutričního doporučení a spotřební koš je vyhodnocován jednou za měsíc. Dále také uvedly, že dětem jídlo většinou chutná a pokud ne, tak je do jídla nenutí, ale zkouší je motivovat. U jedné mateřské školy (Z1) je strava vařena v jejich jídelně, kde také vaří v souladu s nutričním doporučením a spotřební koš vyhodnocují jednou za měsíc. Také uvedla, že dětem jídlo chutná a pokud nemají hlad, tak je do jídla nenutí, ale zkoušejí je přesvědčit, aby alespoň ochutnaly.

Myšlenková mapa 1B: Zajištění stravování v dětských skupinách

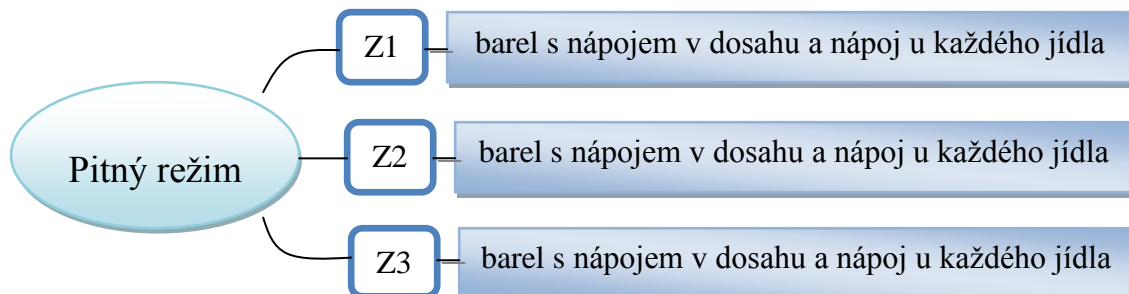
Tato myšlenková mapa znázorňuje dvě dětské skupiny, v první dětské skupině (Z4) je jídlo dováženo a do druhé (Z5) dětem nosí jídlo jejich rodiče. Dětská skupina (Z4), kam je jídlo dováženo, kontroluje pestrost stravy dle nutričního doporučení. Také uvedli, že dětem jídlo zpravidla chutná a pokud ne, tak je do jídla nenutí, jelikož si to rodiče nepřejí. V dětské skupině (Z5), kam je jídlo donášeno rodiči se nutriční doporučení nesleduje a dětem jídlo chutná, jelikož jejich rodiče vědí, co jim chutná. Ani v jedné dětské skupině spotřební koš nevyhodnocují. Vedoucí zařízení odpovídali na otázku: „*Jak je zajišťováno stravování dětí a je sledována pestrost stravy dle nutričního doporučení?*“

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP KATEGORIE 1

Porovnáním myšlenkových map zjistíme, že u dětských skupin je možnost donášení jídel rodiči (Z5). Ani v jedné dětské skupině se jídlo nevaří. U mateřských škol je možnost vaření stravy v budově zařízení (Z1). Některé dětské skupiny i mateřské školy mají společný prvek a to dovoz jídel z jiného zařízení (Z2, Z3, Z4). Jídla jsou vařena dle nutričního doporučení, kromě jedné dětské skupiny (Z5). Spotřební koš je vyhodnocován pouze u mateřských škol.

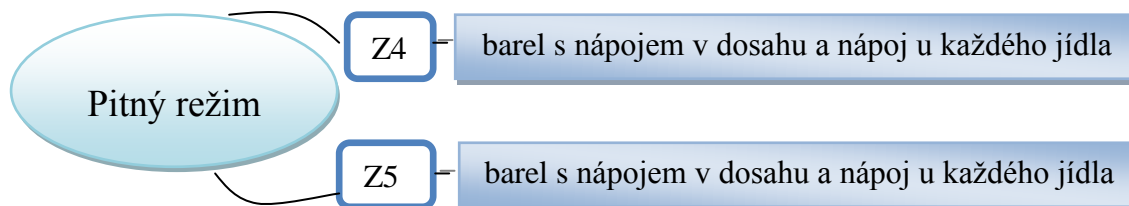
KATEGORIE 2: Zajištění pitného režimu

Myšlenková mapa 2A: Zajištění pitného režimu v mateřských školách

Tato myšlenková mapa ukazuje standard mateřských škol, kdy mají umístěn barel s nápojem v denní místnosti v dosahu dětí. Děti se mohou kdykoliv dojít napít a k dispozici mají většinou čaj, šťávu nebo vodu. Také u každého jídla děti dostávají nápoj. V letním období při hře venku učitelky nosí nápoj v přenosné nádobě spolu s hrnečky sebou. Mytí hrnečků dětí probíhá jednou za den, a také po každém jídle. Vedoucí zařízení odpovídali na otázku: „*Jak je zajišťován pitný režim dětí a mytí hrnků?*“

Myšlenková mapa 2B: Zajištění pitného režimu v dětských skupinách

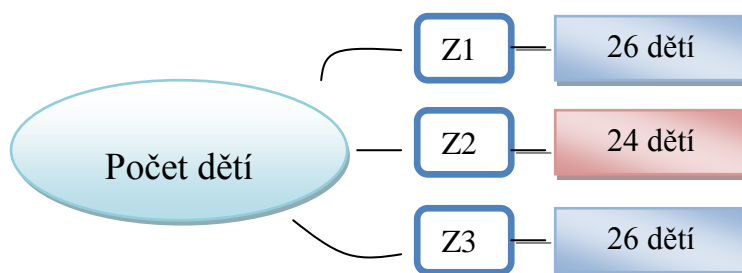
Z myšlenkové mapy je patrné, že u obou dětských skupin (Z4, Z5) je pitný režim dětí zajišťován u každého jídla a také mají přístup k barelu s nápojem, který je umístěn v jídelně, která je propojena s denní místností. V letním období při pobytu dětí venku berou učitelky přenosnou nádobu s nápojem a hrnky sebou na venkovní pozemek. Odpovídali, že nejčastěji dávají dětem k pití čaje a šťávy. Hrnky jsou umývány po každém jídle a na konci dne. Vedoucí zařízení odpovídali na otázku: „*Jak je zajišťován pitný režim dětí a mytí hrnků?*“

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP KATEGORIE 2

Když porovnáme myšlenkové mapy 2A a 2B, zjistíme, že jsou naprosto stejné. Ve všech zařízeních mají děti k dispozici barel s nápojem v jejich dosahu a navíc dostávají také nápoj u každého jídla. Při pobytu venku v letním období berou učitelky přenosnou nádobu s nápojem a hrnky sebou ven. Nejčastěji dostávají k pití čaj, vodu nebo šťávu. Hrnky jsou umývány jednou za den a po každém jídle.

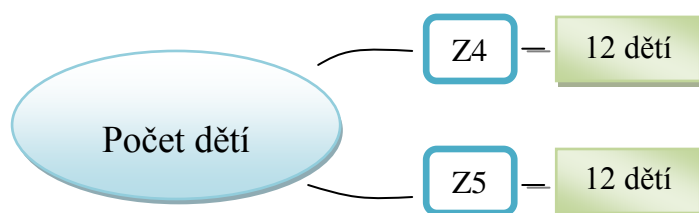
KATEGORIE 3: Počet dětí v zařízení

Myšlenková mapa 3A: Počet dětí v mateřských školách

Tato myšlenková mapa znázorňuje počty dětí v mateřských školách. Ve dvou (Z1, Z3) je stejný počet dětí a to 26, kdy v první mateřské škole (Z1) jsou děti od 3 do 7 let věku a ve druhé (Z3) od 2 do 6 let věku. Ve třetí mateřské škole (Z2) je 24 dětí ve věku od 3 do 7 let. Ve všech mateřských školách jsou na jejich počet dětí vždy dvě učitelky, to vše bylo zjištěno z otázky: „Kolik je v zařízení dětí a učitelek?“

Myšlenková mapa 3B: Počet dětí v dětských skupinách

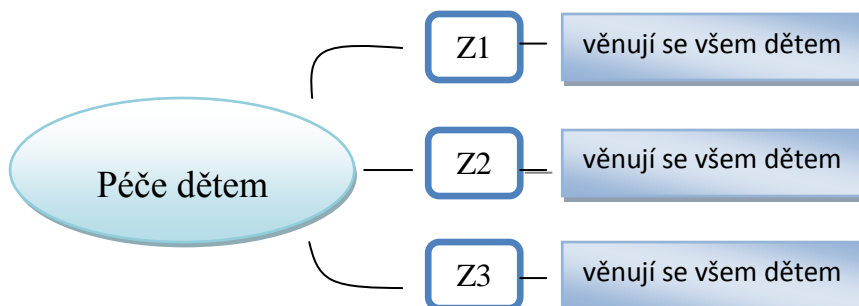
Tato myšlenková mapa ukazuje počty dětí v dětských skupinách, a jak vidíme, počty jsou stejné a to 12 dětí. V první dětské skupině (Z4) jsou děti od 2 do 5 let a na tento počet dětí jsou zde dvě učitelky. V druhé dětské skupině (Z5) jsou děti od 1 do 4 let věku. Vedoucím zařízení byla pokládána otázka: „Kolik je v zařízení dětí a učitelek?“ Vedoucí dětské skupiny (Z5) odpověděla: „Momentálně zde máme 12 dětí, což je maximální počet. Na tento počet dětí zde máme čtyři učitelky. Dopoledne jsou zde tři a odpoledne, když se chodí ven, přichází ještě jedna, a tak jsou tu čtyři.“

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP KATEGORIE 3

Srovnáním myšlenkových map vidíme, že v dětských skupinách je počet dětí 12, což je maximální možný počet. Ve dvou mateřských školách (Z1, Z3) jsou dva shodné počty dětí, 26. V poslední mateřské škole je počet dětí 24. Vidíme, že u většiny zařízení jsou jen dvě učitelky (Z1, Z2, Z3, Z4), kromě jedné dětské skupiny, kde jsou až čtyři. Věky dětí jsou různé, ale z odpovědí vedoucích vyplývá, že věk dětí v dětských skupinách je nižší.

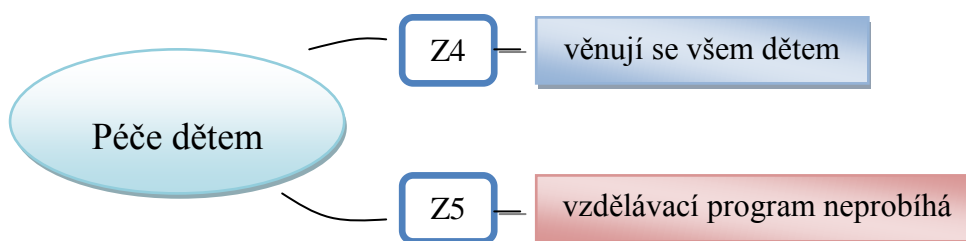
KATEGORIE 4: Péče dětem během vzdělávacího programu

Myšlenková mapa 4A: Péče dětem během vzdělávacího programu mateřských škol

Zda se učitelky zařízení stíhají věnovat všem dětem, bylo zjišťováno otázkou: „Myslíte si, že je možné se každému dítěti věnovat během vzdělávacího programu?“ Všechny vedoucí zařízení vypověděly, že se stíhají věnovat všem dětem. Vedoucí mateřské školy (Z1) odpověděla: „Většina dětí je samostatných, tak se jim nemusíme moc věnovat. Stačí jim vysvětlit, co mají dělat a pokud potřebují pomoci, tak si řeknou. Proto není problém věnovat se všem dětem.“ a vedoucí další mateřské školy (Z3) vypověděla: „Nemáme problém s tím, že bychom nestíhali se všem věnovat. Děti jsou samostatné, tak potřebují jen malou pomoc.“

Myšlenková mapa 4B: Péče dětem během vzdělávacího programu dětských skupin

Myšlenková mapa ukazuje, že v jedné dětské skupině (Z4) vzdělávací program neprobíhá. Zástupce této dětské skupiny vypověděla: „U nás vzdělávání dětí neprobíhá a nedokážeme si představit, jak bychom se každému dítěti věnovali.“ U druhé dětské skupiny (Z5) vzdělávací program probíhá a zástupce dětské skupiny vypověděla:

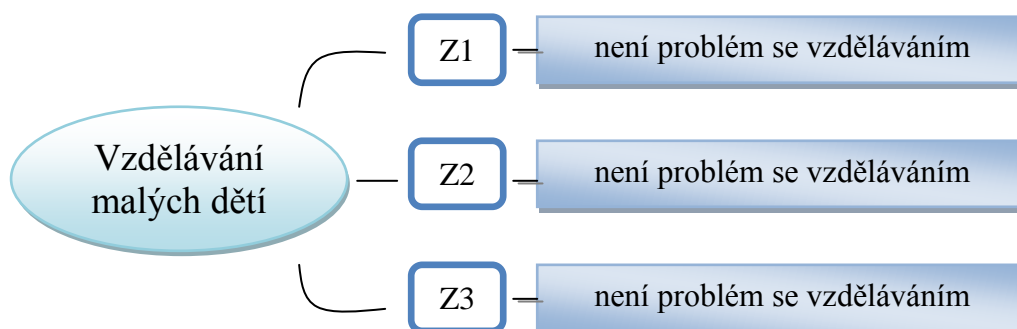
„V dětské skupině je dvanáct dětí, což není mnoho a všem se stíháme věnovat.“
Vedoucí těchto dětských skupin odpověděly na otázku: „Myslíte si, že je možné se každému dítěti věnovat během vzdělávacího programu?“

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP KATEGORIE 4

U všech zařízení, kromě jednoho vzdělávací program probíhá, a také se všem dětem stíhají věnovat. V dětské skupině, kde vzdělávací program neprobíhá, si nedokáží představit, jak by se všem dětem věnovali, kdyby u nich vzdělávání probíhalo.

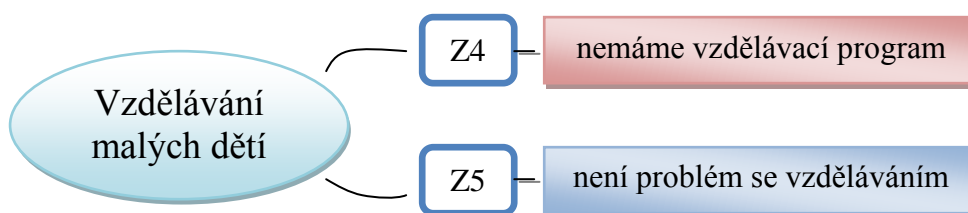
KATEGORIE 5: Vzdělávání menších dětí

Myšlenková mapa 5A: Vzdělávání menších dětí v mateřských školách

Vedoucí mateřských škol odpovídali na otázku: „Není problém ve vzdělávání menších dětí?“ Z této myšlenkové mapy vidíme, že v žádné mateřské škole nemají problém se vzděláváním menších dětí. Zástupce mateřské školy (Z1) odpověděla: „Žádný problém jsme nepostřehli, jelikož zde máme děti od 3 let a jsou všechny samostatné.“ Další zástupce (Z2) odpověděl: „Snažíme se vybírat takové vzdělávací programy, aby je zvládaly i ty nejmenší děti, takže žádný problém není.“ A poslední zástupce (Z3) odpověděl: „Jak už jsem řekla, děti jsou samostatné, tak problém není, jen menším dětem pomůžeme více.“

Myšlenková mapa 5B: Vzdělávání menších dětí v mateřských školách

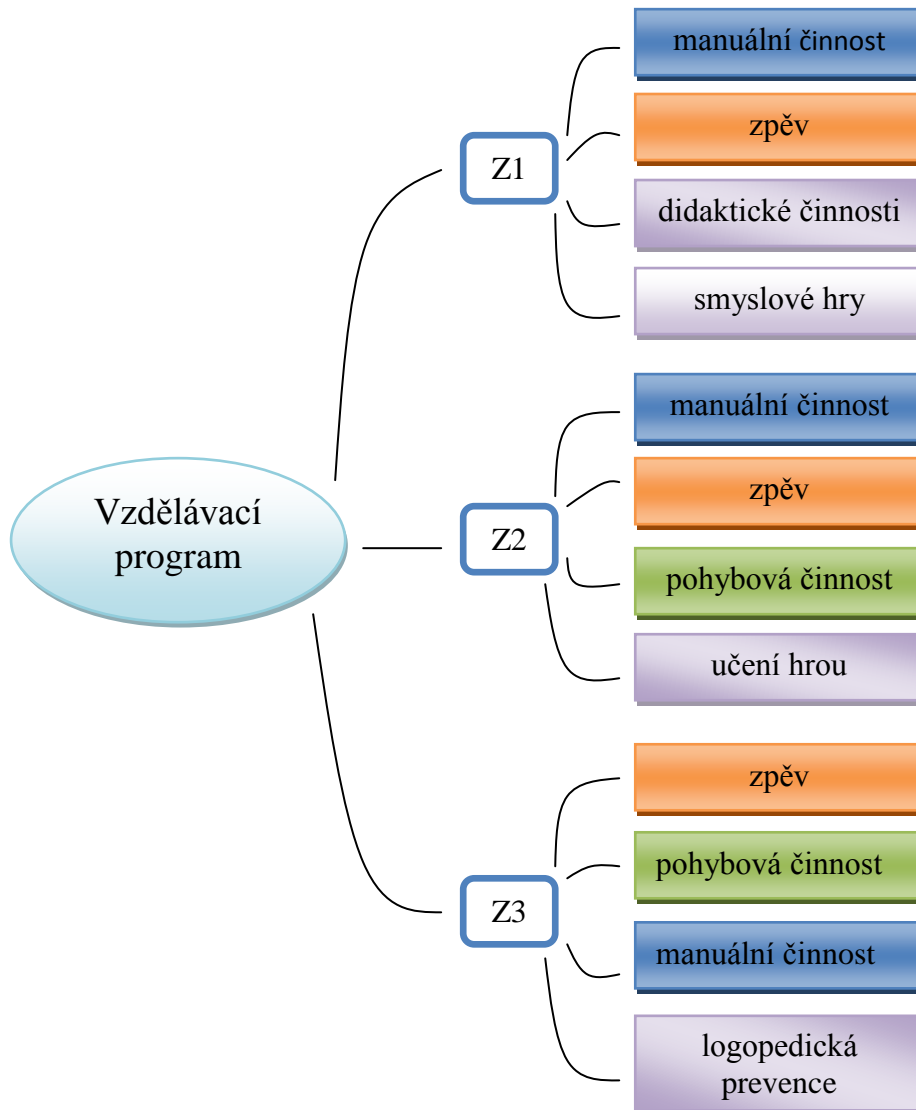
Tato myšlenková mapa znázorňuje dětské skupiny, kde v první dětské skupině vzdělávací program neprobíhá a v druhé probíhá. V zařízení (Z5), kde vzdělávací program probíhá, nevidí problém se vzděláváním malých dětí. Z5 vypověděl: „*Snažíme se program přizpůsobit všem dětem. Jsou zde děti od jednoho do čtyř let a to není takový věkový rozdíl, tak není problém ve výběru programu.*“ Zástupci dětských skupin odpovídali na otázku: „*Není problém ve vzdělávání menších dětí?*“

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP KATEGORIE 5

Myšlenkové mapy ukazují, že v zařízeních pokud vzdělávací program mají, nemají problém se vzděláváním menších dětí.

KATEGORIE 6: Průběh vzdělávacího programu

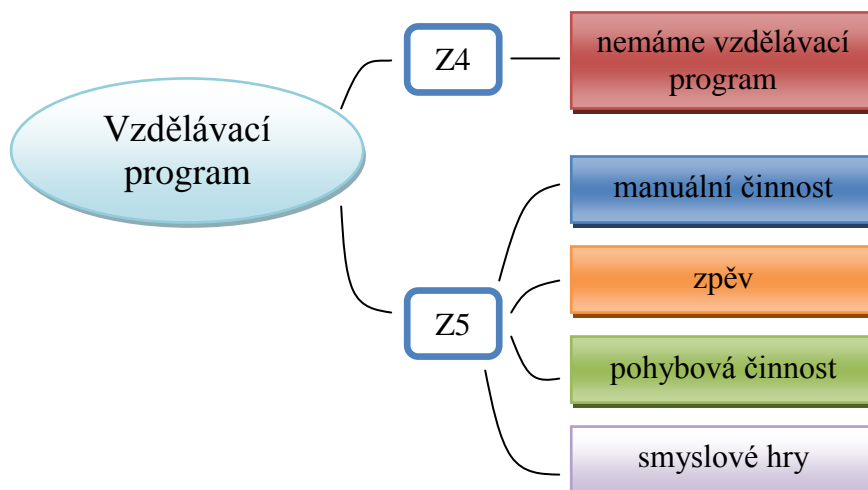
Myšlenková mapa 6A: Průběh vzdělávacího programu mateřských škol

Tato myšlenková mapa znázorňuje, jak u jednotlivých mateřských škol probíhá vzdělávací program. Vidíme, že mají společnou manuální činnost a zpěv. Dvě mateřské školy mají společnou pohybovou činnost. Zástupci mateřských škol odpovídali na otázku: „*Jak probíhá vzdělávací program?*“ Z1 vypověděl: „*Většinou něco vyrábíme, zpíváme, hrajeme různé smyslové hry, děláme grafomotorická cvičení a didakticky zacílené činnosti.*“ Z2: „*Vzdělávací program většinou probíhá hodinu*

denně a řadíme do něj různé manuální činnosti, zpěv, pohybové činnosti a učení hrou.“
Z3: „Do vzdělávacího programu zařazujeme kreslení, malování, logopedickou prevenci, zpívání, tanec a další.“

Myšlenková mapa 6B: Průběh vzdělávacího programu dětských skupin

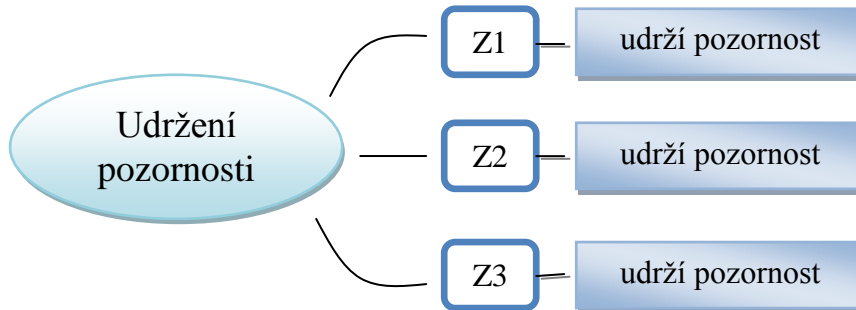
Pro zjištění, jak probíhá vzdělávací program v dětských skupinách, jejich zástupci odpovídali na otázku: „*Jak probíhá vzdělávací program?*“ U jedné dětské skupiny (Z4) vzdělávací program neprobíhá. Druhá dětská skupina (Z5) odpověděla: „*S dětmi zpíváme, hrajeme smyslové hry, cvičíme nebo učíme děti kreslit a další.*“

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP KATEGORIE 6

Srovnáním myšlenkových map zjistíme, že v dětské skupině, kde vzdělávací program (Z5) probíhá je tento program takměř stejný jako v mateřských školách (Z1, Z2, Z3).

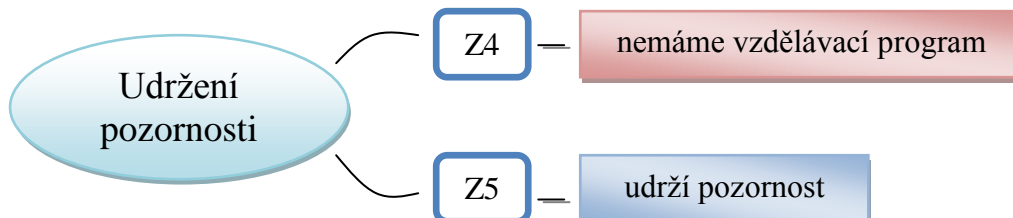
KATEGORIE 7: Udržení pozornosti dětí při vzdělávání

Myšlenková mapa 7A: Udržení pozornosti dětí při vzdělávání v mateřských školách

Tato myšlenková mapa znázorňuje odpovědi zástupců mateřských škol na otázku: „Není problém s udržení pozornosti u menších dětí po celou dobu vzdělávání, a jak jim tento program přizpůsobujete?“ Vedoucí mateřské školy Z1 odpověděl: „Snažíme se děti zaujmout, tak aby je to bavilo, tak se nám nestává, že by nedokázali udržet pozornost na činnost, kterou dělají. Program nepřizpůsobujeme, vybíráme takový, aby ho všechny děti zvládaly. Předškolákům nebo dětem, které mají nějaký problém se, věnujeme individuálně, mám na mysli například logopedii.“ Z2: „Zatím jsme tu problém s pozorností neměli. Snažíme se děti zaujmout, aby je činnost bavila. Vybíráme takový program, který mohou dělat všechny děti.“ Z3: „Snažíme se program přednášet zábavnou formou, tak aby děti zaujal, proto se nám nestává, že by děti program nebavil a nebyly soustředěné. Snažíme se vybírat takový program, který by byl vhodný pro všechny děti.“

Myšlenková mapa 7B: Udržení pozornosti dětí při vzdělávání v dětských skupinách

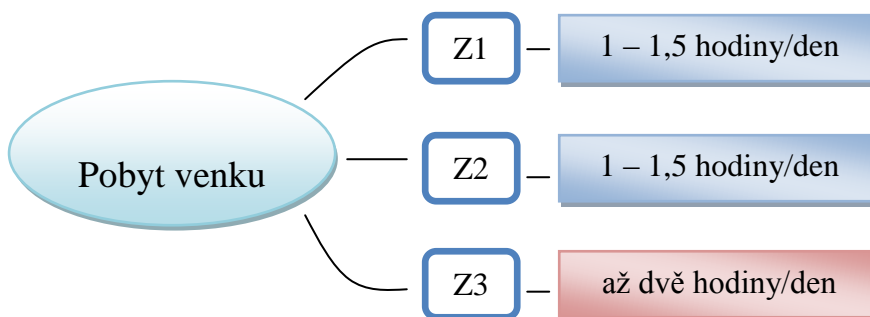
V této myšlenkové mapě jsou znázorněny dvě dětské skupiny, kdy v první (Z4) vzdělávání neprobíhá a v druhé dětské skupině (Z5) nemají problém s udržení pozornosti dětí. Z5 odpověděla: *Nemáme problém s udržení pozornosti dětí, jelikož se je snažíme zaujmout a délku programu přizpůsobit, tak aby ho děti zvládaly.* Zástupci odpovídali na otázku: *„Není problém s udržení pozornosti u menších dětí po celou dobu vzdělávání, a jak jim tento program přizpůsobujete?“*

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP KATEGORIE 7

Srovnáním myšlenkové mapy mateřských škol a dětských skupin vidíme, že není rozdíl s udržení pozornosti u dětí těchto zařízení. Ve všech zařízeních mají vzdělávací program upraven tak, aby děti zaujal, a proto není problém s udržení pozornosti. V jedné dětské skupině vzdělávání dětí neprobíhá.

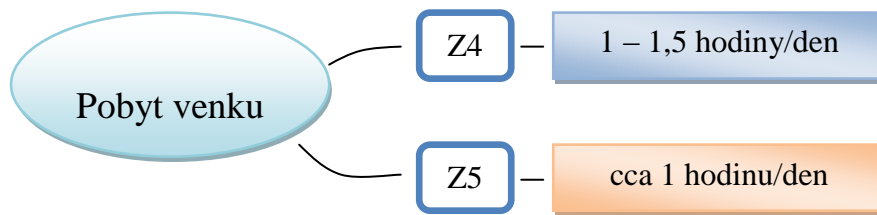
KATEGORIE 8: Pobyť dětí venku

Myšlenková mapa 8A: Pobyť dětí na venkovním pozemku mateřských škol

Tato myšlenková mapa znázorňuje odpovědi na otázku: *„Kolik hodin denně tráví děti venku?“* Ve dvou mateřských školách (Z1, Z2) pobývají děti venku jednu až jednu a půl hodiny denně. Ve zbývající mateřské škole (Z3) bývají děti venku až dvě hodiny. Všechny mateřské školy uvedly, že pobyť venku se řídí hlavně podle počasí a v létě bývají venku déle.

Myšlenková mapa 8B: Pobyt dětí na venkovním pozemku dětských skupin

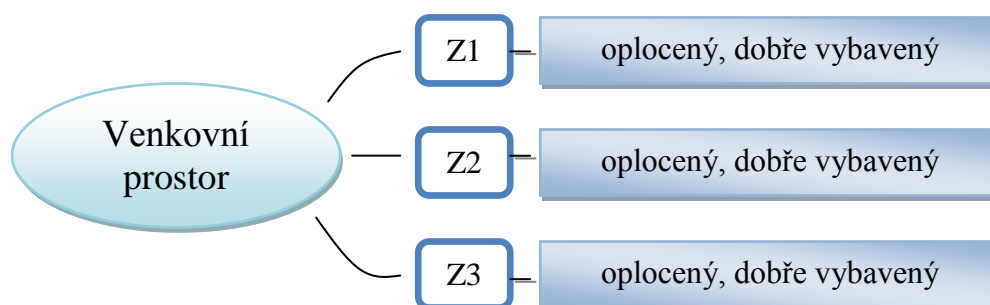

Z této myšlenkové mapy můžeme vyčíst, že v jedné dětské skupině (Z4) pobývají děti venku až hodinu a půl. V druhé dětské skupině (Z5) okolo jedné hodiny. Obě dětské skupiny řídí pobyt venku podle počasí, v létě bývají venku déle. Zástupci odpovídali na otázku: „Kolik hodin denně tráví děti venku?“

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP 8A A 8B

Z těchto map můžeme vyčíst, že pobyt dětí venku se pohybuje mezi jednou až dvěma hodinami denně. U třech zařízení (Z1, Z2, Z4) je doba pobytu venku stejná a to jednu až jednu a půl hodiny denně. Všechna zařízení řídí pobyt venku podle počasí a v létě bývají venku déle.

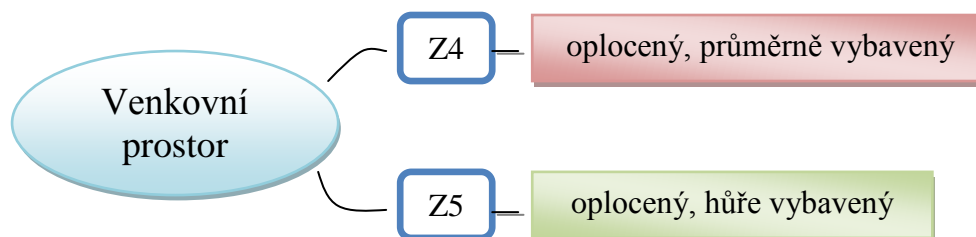
Myšlenková mapa 8C: Vybavenost venkovního prostoru mateřských škol

Myšlenková mapa 8C znázorňuje vybavenost venkovního prostoru mateřských škol. Vidíme, že všechny mateřské školy mají venkovní pozemek oplocený a dobře

vybavený. Zástupci odpovídali a otázku: „*Jaká je vybavenost venkovního prostoru, mají děti dostatek místa a netvoří se fronty u dětských herních sestav?*“ Vedoucí zařízení Z1 odpověděl: „*Venkovní prostor je oplocený a má k dispozici dětský domeček a různé prolézačky. Také je dostatečně velký, takže mají děti dostatek prostoru k pohybu. Fronty u sestav se netvoří, jelikož zde mají dostatek herních prvků.*“ Z2: „*Zahrada je oplocená a nachází se na ní pískoviště, skluzavka a dětský kolotoč. Děti mají dostatek prostoru, jelikož pozemek je dostatečně velký a většinou také chodíme na procházky. Fronty u sestav se netvoří, děti se umí prostrídat u všech atrakcí.*“ Z3: „*Venkovní prostor máme oplocený a je vybavený dětským pískovištěm, které je zastřešené a opatřené ochrannou plachtou. Dále je zde dětský kolotoč, houpačky a dětský domeček. Děti mají na pozemku dostatek prostoru. Fronty u sestav netvoří, máme jich tu dost a děti se většinou sami rozdělí do skupinek, tak není problém.*“

Myšlenková mapa 8D: Vybavenost venkovního prostoru dětských skupin

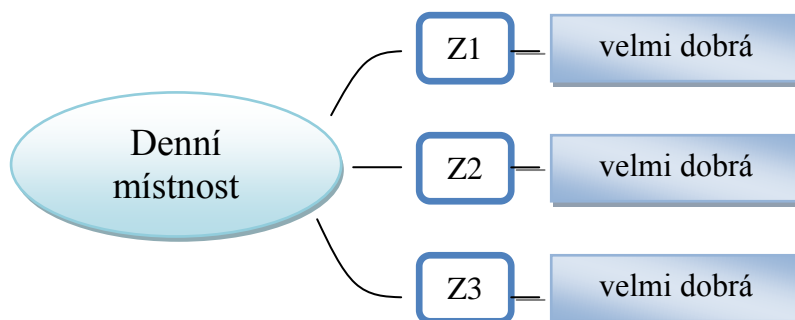
Z myšlenkové mapy vidíme, že venkovní prostory dětských skupin jsou oplocené. Vedoucí dětských skupin odpovídali na otázku: „*Jaká je vybavenost venkovního prostoru, mají děti dostatek místa a netvoří se fronty u dětských herních sestav?*“ Z4 odpověděla: „*Venkovní zahrada je oplocená. Děti zde mají k dispozici pískoviště, které je uzavíratelné poklopem, a dále také skluzavku. Děti mají dostatek prostoru, i když pozemek není příliš velký, také většinou chodíme na procházky. Fronty u sestav se netvoří, děti se umí prostrídat u pískoviště i skluzavky.*“ Z5: „*Venkovní prostor je oplocený a je zde jen skluzavka pro děti. Většinou ale chodíme na procházky. Venkovní prostor je dostatečný, fronty se u sestav netvoří.*“

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP 8C A 8D

Srovnáním myšlenkových map zjistíme, že venkovní pozemky zařízení jsou oplocené a lepší vybavenost mají prostory mateřských škol. Dětské skupiny mají venkovní pozemek menší, ale to nemá vliv na dostatečný pohyb dětí. Také vybavenost venkovních pozemků dětských skupin je chudší oproti mateřským školám. Ovšem děti dětských skupin tráví venkovní čas většinou na procházkách v přírodě.

KATEGORIE 9: Denní místnost zařízení

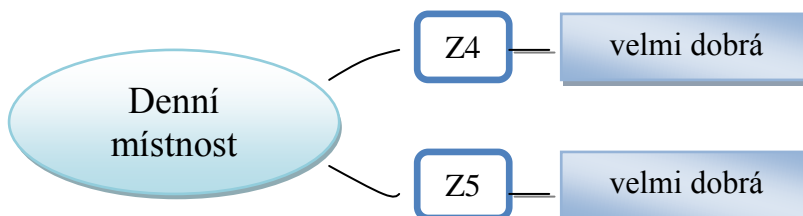
Myšlenková mapa 9A: Vybavenost denní místnosti mateřských škol

Z myšlenkové mapy vidíme, že ve všech mateřských školách je denní místnost velmi dobře vybavená. Vedoucí zařízení odpovídali na otázku: „*Jaká je vybavenost denní místnosti, mají děti dostatek prostoru?*“ Zařízení Z1 odpovědělo: „*Myslím si, že vybavenost je velmi dobrá. Na zemi je koberec. Děti zde mají spoustu hraček přiměřených jejich věku jako například auta, panenky, koloběžku a k ní dopravní značky a další. Denní místnost je dostatečně velká pro všechny děti.*“ Z2: „*Vybavenost denní místnosti je velmi dobrá. Je zde mnoho hraček uzpůsobených věku dětí. Na zemi je umístěn koberec. Myslím si, že je dostatečně velká, děti mají dostatek prostoru.*“ Z3: „*Vybavenost je velmi dobrá, na zemi je koberec. Děti zde mají mnoho hraček, jako*

například autodráhy, panenky, auta, skládačky. Kromě toho je zde piáno, na které hrajeme. Denní místnost je prostorná, děti mají dostatek prostoru.“

Myšlenková mapa 9B: Vybavenost denní místnosti dětských skupin

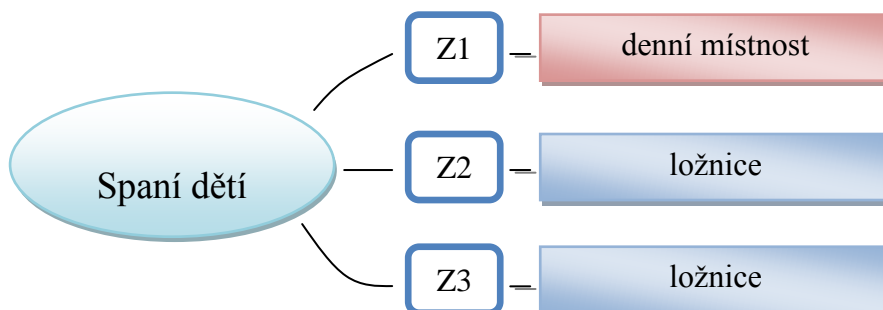
Zástupci dětských skupin odpovídali na otázku: „Jaká je vybavenost denní místnosti, mají děti dostatek prostoru?“ Vedoucí dětské skupiny Z4 odpověděl: „Na zemi je položen koberec. V herně je spousta hraček pro děti od 2 do 7 let. Například kočárky pro panenky, panenky, autíčka, míče, tabule na křídly atd. Denní místnost sice není moc velká, ale děti mají dostatek prostoru, nemačkají se tu.“ Z5 odpověděl: „Denní místnost je rozdělena na část hrací, kde je na zemi koberec a nachází se zde spousta hraček přizpůsobených věku dětí a ba část jídelní, kde je na podlaze linoleum. V jídelní části jsou stolečky a židle ve výšce, která je určena pro děti, také se zde nachází kuchyňka a stůl pro personál. Denní místnost není příliš velká, ale děti se zde netísňují a prostoru mají dostatek.“

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP KATEGORIE 9

Srovnáním myšlenkových map vidíme, že vybavenost denních místností je ve všech zařízeních velmi dobrá. V každém zařízení mají na podlaze koberec a místnost je vybavena spoustou hraček.

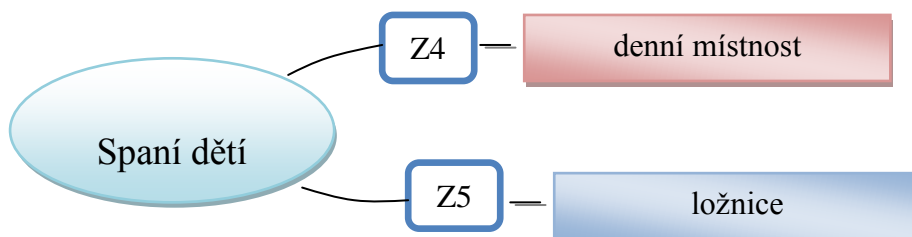
KATEGORIE 10: Zajištění spaní dětí

Myšlenková mapa 10A: Zajištění spaní dětí mateřských škol

Tato myšlenková mapa znázorňuje umístění dětských postelí pro spánek. Vidíme, že dvě mateřské školy mají pro postele ložnice a jedna rozkládá postele v denní místnosti. Vedoucí zařízení odpovídali na otázku: „*Jak je zajišťováno spaní dětí?*“ Z1 odpověděl: „*Nemáme ložnici, proto jsou postýlky rozkládány v denní místnosti, lůžkoviny jsou od sebe odděleny v přehrádkách, které jsou k tomu určeny.*“ Z2: „*Postýlky jsou umístěny v ložnici, každé dítě má své ložní prádlo.*“ Z3: „*Spaní je zajišťováno v ložnici, kde má každé dítě svoji postýlku s připraveným ložním prádlem.*“

Myšlenková mapa 10B: Zajištění spaní dětí dětských skupin

Z myšlenkové mapy vidíme, že jedna z dětských skupin má ložnici pro spaní dětí a druhá rozkládá matrace v denní místnosti. Zástupci odpovídali na otázku: „*Jak je zajišťováno spaní dětí?*“ Z4 vypověděl: „*V denní místnosti jsou rozkládány*

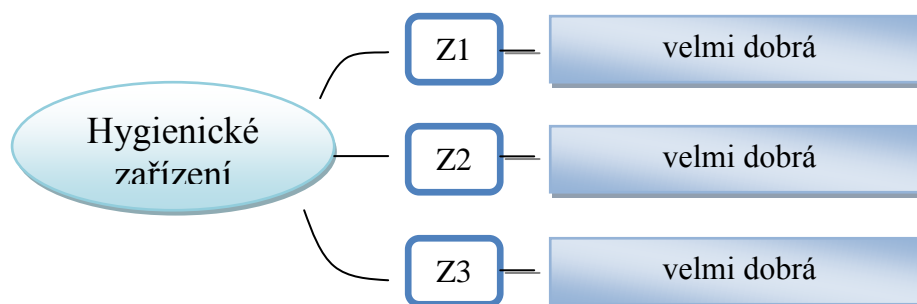
matrace s ložním prádlem po spaní dětí.“ Z5: „Každé dítě má svoji postýlku s ložním prádlem v ložnici.“

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP KATEGORIE 10

Myšlenkové mapy ukazují, že jak v mateřských školách, tak v dětských skupinách mají ložnice nebo rozkládají postýlky popřípadě matrace v denní místnosti.

KATEGORIE 11: Hygienické zařízení

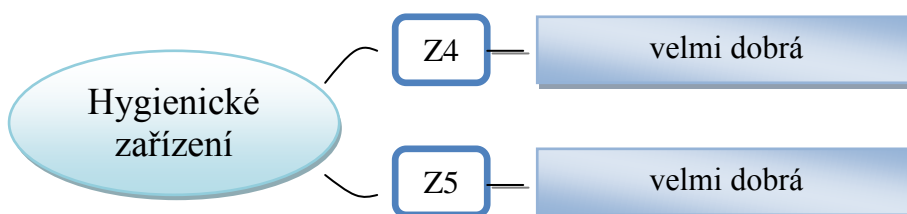
Myšlenková mapa 11A: Vybavenost hygienického zařízení mateřských škol

Zástupci odpovídali na otázku: „Jaká je vybavenost hygienického zařízení, netvoří se fronty u toalet nebo umyvadel?“ Z1 vypověděl: „Je zde 6 toalet, 5 umyvadel a jedna sprcha na 26 dětí, které jsou uzpůsobeny velikosti dětí. Hygienické zařízení je dále vybaveno mísicí baterií; ručníkem pro každé dítě, které jsou od sebe odděleny; každé dítě má svůj kelímek a kartáček; u každého umyvadla je tekuté mýdlo. Počet toalet a záchodů je podle hygienické normy. U umyvadel a toalet se fronty netvoří. Také každé dítě má svůj ručník, které jsou od sebe odděleny, takže ani tady problém není. Hned přes chodbu naproti hygienickému zařízení se nachází šatna a také denní místnost, která je na pravé straně od hygienického zařízení.“ Z2: „Hygienické zařízení má 5 toalet, 4 umyvadla a jednu sprchu. Toalety a umyvadla jsou v takové výšce, která dětem vyhovuje. Každé dítě má zde svůj ručník a kartáček. Fronty se u toalet

a umyvadel netvoří. Na počet dětí, které jsou ve školce, je umyvadel a toalet přiměřený. Hygienické zařízení má přímou návaznost na šatnu, denní místnost i ložnici.“
Z3: „V hygienickém zařízení se nachází 6 toalet, 6 umyvadel a jedna sprcha. Umyvadla jsou vybavena mísící baterií, tekutým mýdlem. Také každé dítě zde má vlastní ručník a kartáček. V hygienickém zařízení je dostatek toalet a umyvadel, a proto se fronty netvoří. Naproti přes chodbu se nachází denní místnost, a aby se děti dostaly z hygienického zařízení do šatny, musí sejít schody do přízemí.“

Myšlenková mapa 11B: Vybavenost hygienického zařízení dětských skupin

Vedoucí zařízení odpovídali na otázku: „Jaká je vybavenost hygienického zařízení, netvoří se fronty u toalet nebo umyvadel?“ Z4 odpověděl: „V hygienickém zařízení se nachází dvě toalety, dvě umyvadla a dva nočníky. Také zde najdeme umyvadlo pro personál a sprchu. Umyvadla jsou vybavena mísící baterií, tekutým mýdlem a ručníkem, který má každé dítě. Hygienické zařízení je dostatečné, fronty se zde netvoří. Zařízení má návaznost pouze na šatnu. Pokud je dítě v denní místnosti musí na wc projít přes šatnu.“ Z5: „V hygienickém zařízení se nachází dvě toalety, dvě umyvadla, čtyři nočníky a jedna sprcha. U umyvadel jsou mísící baterie, tekuté mýdlo a ručníky dětí. Také zde má každé dítě svůj kartáček na zuby. Fronty se u umyvadel ani u toalet a nočníků netvoří. Hygienické zařízení má přímou návaznost na šatnu, ale ne na denní místnost. Z denní místnosti se musí projít přes šatnu.“

SROVNÁNÍ MYŠLENKOVÝCH MAP KATEGORIE 11

Porovnáním myšlenkových map zjistíme, že hygienická zařízení mateřských škol i dětských skupin jsou velmi dobře vybavená. Z výpovědí vedoucích jsme zjistili, že se v žádném zařízení netvoří fronty u toalet a umyvadel.

8 Diskuze

V rámci mého kvalitativního výzkumu jsem mohla nahlédnout do prostředí dětských skupin, mateřských škol a získat tak informace, jak dětské skupiny a mateřské školy fungují. Také jsem zjišťovala, jakým způsobem obě zařízení o dítě pečují a vzdělávají ho. Přesvědčila jsem se o tom, že i malé děti mohou fungovat podle denního harmonogramu v zařízení a zapojovat se do vzdělávacích činností, které pro ně učitelky chystají.

Pro výzkum bylo zvoleno kvalitativní výzkumné šetření. „*Kvalitativní výzkum je proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému.*“ (Hendl, 2005) Výzkum byl proveden pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Výzkumný soubor tvořily dvě dětské skupiny a tři mateřské školy z Jihočeského kraje.

Do tématu jsem nahlížela z pohledu učitelek a snažila se vytvořit si na téma svůj vlastní názor.

Jako prvním tématem, kterým jsem se zabývala, bylo stravování a pitný režim v zařízeních. Poskytovatel dětské skupiny není povinen poskytovat stravovací služby, ale má za povinnost zařídit vhodný pitný režim po celou dobu pobytu dítěte v dětské skupině. Ovšem při donášení stravy děti rodiči je potřeba, aby poskytovatel zajistil uschování, ohřátí a podání stravy tak, aby vše bylo v souladu s nároky ochrany zdraví dětí (Pemová, Ptáček a kolektiv, 2013). Dětské skupiny nemusí vyhodnocovat spotřební koš, jelikož nejsou v rejstříku škol (Česko, 2004d). Sledování pestrosti stravy je dána doporučením Ministerstva zdravotnictví o nutričním doporučení.

U dětské skupiny Z4 je strava dovážena z jiného zařízení, pestrost stravy dle nutričního doporučení je sledována. U druhé dětské skupiny Z5 je strava donášena rodiči a poté je uschována v lednici a před podáváním dětem ohřáta v mikrovlnné troubě. Tato dětská skupina (Z5) nesleduje pestrost stravy. Ani v jedné dětské skupině se nevyhodnocuje spotřební koš. U obou zařízení je pitný režim zajišťován u každého jídla, a také mají neomezený přístup k nádobě s nápojem a to i venku v letním období. Hrncečky na nápoje se myjí jednou denně, a také po každém jídle.

Mateřské školy si stravování zajišťují sami, popřípadě pokud zde stravování není možné zajistit, tak osoba poskytující stravovací služby (Česko, 2005b). Ve vyhlášce č. 107/2005 Sb. jsou vypsány výživové normy pro školní stravování. Spotřební koš se musí u mateřských škol vyhodnocovat jednou za měsíc (Česko, 2005b). Ministerstvo zdravotnictví vydalo nutriční doporučení pro pestrost stravy, které platí od 1. 9. 2015.

Z výzkumu je zřejmé, že v mateřské škole Z1 je strava připravována přímo na místě. A u ostatních zkoumaných škol (Z2, Z3) je strava dovážena z jiného zařízení. U všech mateřských škol je pestrost stravy kontrolována dle nutričního doporučení a spotřební koš vyhodnocován jednou za měsíc. Pitný režim je u všech zařízení zajišťován stejně a to neomezeným přístupem dětí k nádobě s nápojem, a také nápojem u každého jídla. V letním období při pobytu dětí venku je pitný režim zajištěn stejně jako v budově. Hrnky myjí po každém jídle a po odchodu dětí.

Porovnáním výsledků šetření s literaturou a zákony jsem zjistila, že stravování a pitný režim v dětských skupinách a mateřských školách je v pořádku a v souladu se zákonem. U dětských skupin je možnost donášení stravy rodiči, což v mateřských školách není, jelikož si stravu zajišťují sami. Z prozkoumaných výsledků výzkumu jsem přišla na to, že v první dětské skupině (Z4) je sledována pestrost stravy, ale není vyhodnocován spotřební koš. Druhá dětská skupina (Z5) nesleduje nutriční doporučení ani vyhodnocuje spotřební koš. Což je u mateřských škol naopak, zde je vyhodnocován spotřební koš jednou měsíčně a pestrost stravy je také sledována.

Dle mého názoru by se měla vždy sledovat pestrost stravy podle nutričního doporučení, protože nutričně vyvážená a pestrá strava je důležitá pro správný vývoj dětí. Také je důležité vyhodnocovat spotřební koš, jelikož je základním kritériem posuzování pestrosti stravy ve školních jídelnách.

Za jeden z největších problémů ve školství je považována otázka zajištění péče o děti ve věku do 3 let (Syslová, Borkovcová, Průcha, 2014). Proto hlavním důvodem vzniku dětských skupin je podpora rychlejšího návratu pečujících rodičů k zaměstnání. Do dětské skupiny jsou přijímány děti, které nebyly přijaty do veřejných mateřských škol a to z jakéhokoliv důvodu (Pemová, Ptáček a kolektiv, 2013). Také se však uvádí,

že neexistuje přímé spojení mezi pobytem dětí do 3 let věku na předškolní vzdělávání a zaměstnaností jejich matek (Syslová, Borkovcová, Průcha, 2014).

Toto tvrzení však neplatí u dětské skupiny Z4, která byla zakládána pro pracovníky Alzheimer centra, aby se mohli vrátit dříve do jejich zaměstnání. Také ani dětská skupina Z5, která byla založena pro vědce Biologického centra ze stejného důvodu jako Z4.

U této problematiky jsem došla k závěru, na kterém se shodla i většina učitelek ze zkoumaných zařízení nezávisle na sobě. Při porovnání obou prostředí jsem zjistila, že dětská skupina může dětem nabídnout individuálnější přístup a možnost flexibilně zareagovat na jejich potřeby. Tento přístup lze také uskutečnit díky tomu, že v dětské skupině je více učitelek na určitý počet dětí, což v mateřské škole není.

Podle zákona o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině, je určen minimální počet pečujících osob u dětské skupiny do 12 dětí a to dvě (Česko, 2014). U mateřských škol je potřeba jedna pečující osoba na maximálně dvacet dětí (Česko, 2005a).

O tomto se také zmiňuji ve své teoretické části v kapitole č. 2.2 (*Počet dětí a nejnižší počet pečujících osob v jednom zařízení*), kde se zmiňuji, že zákon 247/2014 Sb. udává, že množství dětí v dětské skupině nesmí přesahovat počet 24. Minimální počet pečujících osob pro dětskou skupinu do 6 dětí je jedna osoba, od 7 až 24 dětech musí být zajištěny 2 pečující osoby a pro skupinu dětí od 13 do 24 dětí, s minimálně jedním dítětem mladším 2 let, musí být přítomny 3 starající se osoby. A vyhláška č. 107/2005 Sb. o předškolním vzdělávání uvádí počet dětí v mateřské škole, který také nepřesahuje množství dvaceti čtyř dětí. U mateřských škol je potřeba jedna pečující osoba na maximálně dvacet dětí a na dvanáct dětí, kde jsou jedinci se zdravotním postižením (Česko, 2005a).

Pomocí výzkumu jsem zjistila, že v jedné dětské skupině (Z5) mají nadbytek pečujících osob, a to až čtyři na dvanáct dětí, i když mají v zařízení děti od jednoho do čtyř let. Podle zákona by na tento počet dětí a s přihlédnutím na jejich věk stačily jen tři učitelky. U mateřských škol počet učitelek na počet dětí v zařízení vyhovuje.

Jelikož jsem měla možnost nahlédnout do všech zařízení, tak určitě souhlasím s výhodou individuálního přístupu.

Také jsem se ptala na otázku: „*Myslíte si, že je možné se každému dítěti věnovat během vzdělávání?*“ Výzkumem jsem zjistila, že v jedné dětské skupině (Z4) vzdělávání neprobíhá. V dětských skupinách nemusí být vzdělávací program (Česko, 2014a). U ostatních zařízení nemají problém s tím, že by se nestíhali všem dětem věnovat. Všechna zařízení mají možnost vytvořit si vlastní vzdělávací program, který nejlépe vyhovuje jejich podmínkám (Kořátková, 2008). Tady vidíme, že v tomto ohledu není v mateřské škole a dětské skupině žádný rozdíl. I když v dětské skupině jsou děti menší, tak je na jejich počet více učitelek než v mateřské škole, tak vše zvládají.

Dále jsem se zajímala, zda není problém ve vzdělávání menších dětí. V mateřských školách neměli žádný problém, jelikož mají děti od tří let, výjimečně od dvou let, kdy všechny děti jsou samostatné. V dětské skupině, kde vzdělávací program probíhá, také nemají žádný problém se vzděláváním menších dětí, program jim přizpůsobují.

Z výzkumu také vychází, že vzdělávací program probíhá takměř stejně jak v mateřských školách, tak dětských skupinách. Také s udržení pozornosti u dětí není problém. Odpovědi zařízení k tomuto tématu jsou shrnuty v myšlenkových mapách 6A, 6B a 7A, 7B.

Problematikou, kterou jsem se dále věnovala, jsou prostorové podmínky. Kdy podmínky venkovního prostoru pro dětskou skupinu nejsou přímo určeny. Podle zákona musí poskytovatel zajistit nezastavěnou venkovní plochu, která je určena k pohybu a hraní dětí v přírodě nebo na hřišti (Česko, 2014).

Obě dětské skupiny mají k dispozici venkovní oplocený pozemek s dětskými herními sestavami, který není příliš velký, ale dětem vyhovuje. Vzhledem k tomu, že není nikde určeno jak, by měl být pozemek velký a zda má být oplocený, tak je rozloha pozemku vyhovující a i přesto je oplocený kvůli ochraně dětí. Z výzkumu jsem zjistila, že plocha venkovního pozemku je dostačující a fronty u dětských sestav se netvoří.

U mateřských škol je venkovní nezastavěná plocha určena a to na každé dítě minimálně 4 m² a tento pozemek musí být zabezpečen plotem pro bezpečnost dětí (Česko, 2005c).

Všechny mateřské školy mají oplocený venkovní pozemek s dostatečnou rozlohou pro pohyb dětí. Venkovní pozemky vyhovují parametrům zákona. Z výzkumu vyplývá, že pozemek je dostatečně velký a fronty u dětských venkovních sestav se netvoří.

U všech zařízení tráví děti venku přibližně jednu až dvě hodiny denně. Venkovní pozemek dětské skupiny je menší než mateřské školy, ale jelikož v dětských skupinách je méně dětí než v mateřských školách, tak se zmírněné požadavky neprojevují.

Další tématem je denní místnost zařízení, kdy pro hru, denní pobyt a odpočinek v dětské skupině musí být vyčleněna samostatná místnost, která musí mít minimální plochu na jedno dítě 3 m². Hračky a nábytek musí být přizpůsoben věku a počtu dětí v zařízení. Pro odpočinek musí být zajištěny dětské postýlky, lehátka nebo matrace s pevnou oporou zad pro všechny děti (Česko, 2014b).

Obě dětské skupiny splňují prostorové požadavky a vybavenost denní místnosti podle zákona. V jedné dětské skupině (Z5) je ložnice s postýlkami pro odpočinek dětí. V druhém zařízení se rozkládají matrace s ložním prádlem na podlahu v denní místnosti.

Denní místnost v mateřské škole musí umožňovat hry dětí, odpočinek, výuku, osobní hygienu, tělesná cvičení a stravování. Pokud se používá jako herna a ložnice, musí mít plochu 4 m² na jedno dítě. Pokud denní místnost není využívána také jako ložnice, tělocvična a jídelna musí mít minimální plochu 3 m² na jedno dítě. Plocha na lůžko nebo lehátko určené na spánek musí být minimálně 1,7 m² na dítě. Lehátko i lůžko musí mít pevnou oporu zad (Česko, 2005c).

Prostorové podmínky v mateřských školách jsou v souladu se zákonem. U dvou mateřských škol je pro odpočinek dětí zajištěna ložnice a u poslední školy jsou rozkládány postýlky v denní místnosti.

Z výzkumu vyplívá, že prostor na jedno dítě v dětských skupinách je menší než v mateřských školách. I přesto se děti v dětských skupinách netísňují a prostoru mají dostatek, jelikož je zde dětí méně a jsou menší než v mateřské škole.

Poslední téma mého výzkumu bylo hygienické zařízení. Dětské skupiny musí mít na čtyři děti jeden dětský záchod, umyvadlo a jedna sprcha. V našem případě máme dětské skupiny do 12 dětí a to je potřeba zajistit dva dětské záchody, dvě umyvadla a také sprchový box nebo dětskou vaničkou. V dětské skupině jsou děti, které jsou mladší tří let, tak je potřeba přebalovací pult, potřebné množství dětských nočníků, odpadkový koš, který je krytý a obsahuje vložku na jedno použití. Sprcha i umyvadlo musí být opatřeno centrální mísicí baterií. Výška umyvadla musí být 50 cm a výtokový ventil ve výšce 60 cm nad podlahou. Pokud v této dětské skupině jsou děti do 3 let věku, musí být umyvadlo v maximální výšce 43 cm nad podlahou. U umyvadla musí být dávkovač s mýdlem, ručník musí mít každé dítě vlastní a ty musí být umístěny tak, aby se vzájemně nedotýkaly. U záchodových mís musí být toaletní papír (Česko, 2014b).

Ve skupině Z4 jsou k dispozici dvě toalety s toaletním papírem, dva nočníky a dvě umyvadla vybavena mísicí baterií, tekutým mýdlem a několika ručníky pro každé dítě, které jsou od sebe odděleny a vzájemně se nedotýkají. Výška umyvadla i výtokového ventilu je podle zákona správná. Také je zde sprcha, přebalovací pult a odpadkový koš s vnitřním sáčkem. V druhé dětské skupině Z5 jsou dvě toalety s toaletním papírem, dvě umyvadla, čtyři nočníky a jedna sprcha. Výška umyvadla i výtokového ventilu je správná. U umyvadel jsou mísicí baterie, tekutá mýdla a ručníky dětí, které se navzájem nedotýkají. Dále je zde přebalovací pult a odpadkový koš se sáčkem.

Z mého šetření jsem zjistila, že požadavky na hygienické zařízení u těchto dětských skupin jsou splněny. U obou dětských skupin nemá hygienické zařízení návaznost na denní místnost, ale pouze na šatnu. Pokud se dítě potřebuje dostat z denní místnosti na toaletu, musí projít přes šatnu.

U mateřských škol musí obsahovat hygienické zařízení pro pět dětí jedno umyvadlo a záchod s toaletním papírem. Umyvadla musí být umístěna ve výšce

padesáti centimetrů a výtokový ventil ve výšce šedesáti centimetrů. Každé umyvadlo musí být připojeno na mísící baterii, která musí být mimo dosah dětí. Hygienické zařízení má být vybaveno jednou nebo dvěma sprchami, které musí být zařízeny tak, aby děti mohly samy bez pomoci vstupovat. Dále musí být vybaveno dávkovačem mýdla, jednorázovými ručníky nebo vlastními ručníky dětí, které jsou umístěny, tak aby se nedotýkaly navzájem. Podlaha a stěny musí být čistitelné, omyvatelné a snadno dezinfikovatelné minimálně do výšky jednoho a půl metru.

U mateřské školy Z1 je 6 toalet s toaletním papírem, 5 umyvadel dávkovačem mýdla a jedna sprcha na 26 dětí, které jsou uzpůsobeny velikosti dětí. Hygienické zařízení je dále vybaveno mísící baterií, ručníkem pro každé dítě, které jsou od sebe odděleny. Na stěnách jsou do výšky jednoho a půl metru omyvatelné dlaždice. Šatna se nachází naproti hygienickému zařízení hned přes chodbu stejně jako denní místnost, ta se však nachází na pravé straně od hygienického zařízení.

Mateřská škola Z2 má 5 toalet s toaletním papírem, 4 umyvadla s mísící baterií a dávkovačem mýdla a také jednu sprchu. Toalety a umyvadla jsou v takové výšce, která je zákonem určena. Každé dítě má zde svůj ručník, ručníky se vzájemně nedotýkají. Stěny jsou omyvatelné do výšky jednoho a půl metru. Hygienické zařízení má návaznost na šatnu, denní místnost i ložnici.

Poslední mateřské škola Z3 má v hygienickém zařízení 6 toalet s toaletním papírem, 6 umyvadel s mísící baterií a jedna sprcha. Umyvadla a toalety jsou ve správné výšce a umyvadla jsou vybavena mísící baterií a tekutým mýdlem. Také každé dítě zde má vlastní ručník, který se nedotýká jiného ručníku. Na stěnách do výšky jednoho a půl metru jsou dlaždice. Denní místnost se nachází hned přes chodbu od hygienického zařízení, a aby se děti dostaly do šatny, musí sejít schody do přízemí.

Z odpovědí vedoucích a z mého pozorování jsem zjistila, že ve všech mateřských školách je hygienické zařízení v pořádku. Přímá návaznost hygienického zařízení na denní místnost a šatnu je pouze u jedné mateřské školy (Z2).

Z výsledků jsem došla k závěru, že hlavní rozdíl je: u dětské skupiny je potřeba jen jedna toaleta a umyvadlo na čtyři děti a u mateřských škol jedno umyvadlo a toaleta na pět dětí. Z odpovědí vyplývá, že i přes menší počet toalet a umyvadel v dětské

skupině se fronty v hygienickém zařízení netvoří. Dalším rozdílem je návaznost hygienického zařízení na denní místnost a šatnu u mateřských škol (Česko, 2005c), která u dětských skupin být nemusí. Výzkumem jsem narazila na skutečnost, že jen jedna ze tří mateřských škol má přímou návaznost hygienického zařízení na šatnu a denní místnost.

Jelikož dětské skupiny jsou poměrně novým tématem, tak zatím nejsou žádné výzkumné práce na podobné téma. Proto jsem bohužel nemohla můj výzkum srovnat s jinou výzkumnou prací.

9 Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala porovnáním dětských skupin a mateřských škol. V teoretické části byla rozebrána hlavně otázka jejich hygienického zařízení. Pro výzkumnou část bakalářské práce bylo použito kvalitativní šetření, které bylo provedeno pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Bylo uskutečněno 5 rozhovorů s vybranými zástupci zařízení. Byly zjišťovány rozdíly v poskytování stravování mezi zařízeními, projevy zmírněných hygienických požadavků dětských skupin, počty a věk dětí v souvislosti se vzdělávací činností.

Bakalářská práce měla jeden cíl a to porovnání hygienických požadavků na prostory a provoz a podmínek pro vzdělávací aktivity v dětské skupině a mateřské škole.

Pro výzkum jsme stanovili tři výzkumné otázky:

- 1. Existují rozdíly v poskytování stravování pro děti dětských skupin a mateřské školy?*

Rozdílem v poskytování stravování mezi těmito zařízeními je takový, že dětské skupiny nemusí poskytovat stravovací služby. Strava pak může být zajišťována samotnými rodiči a to tak, že dětem nosí domácí stravu. Mateřské školy stravování zajišťují. Dalším rozdílem je, že mateřské školy musí vyhodnocovat spotřební koš jednou za měsíc, což dětské skupiny nemusí.

- 2. Projevují se počty dětí v jedné dětské skupině a jedné třídě mateřské školy na úrovni vzdělávací činnosti?*

Z výzkumu vyplývá, že počty dětí se na úrovni vzdělávání neprojevují. V dětské skupině jsou děti mladší než v mateřské škole, počet dětí je maximálně 12 a na tento počet jsou minimálně dvě vychovatelky. Proto se dětem mohou více věnovat než v mateřské škole, kde je počet dětí od 24 do 26 a na tento počet také dvě učitelky. Ve všech zařízeních se všem dětem stíhají věnovat. Vzdělávací program nemusí v dětských skupinách probíhat, v mateřských školách samozřejmě ano.

3. Projevuje se věk dětí v jedné dětské skupině a jedné třídě mateřské školy na úrovni vzdělávací činnosti?

Věk dětí v souvislosti se vzdělávacím programem se neprojevuje. Jak v dětské skupině, tak v mateřské škole vzdělávací program přizpůsobují tak, aby ho zvládalo každé dítě.

4. Projeví se v provozu dětské skupiny do 12 - ti dětí zmírněné hygienické požadavky na venkovní prostory, místnost pro denní pobyt a požadavky na hygienické zařízení

Zmírněné hygienické požadavky na venkovní prostory, denní místnost a hygienické zařízení dětských skupin se neprojevují. Skutečnost je dána tím, že v dětské skupině je méně dětí, a také jsou menší než v mateřské škole. Z odpovědí vyplývá, že i přes menší počet toalet a umyvadel v dětské skupině se fronty v hygienickém zařízení netvoří. Děti mají dostatek prostoru i denní místnosti a venkovním prostrou, kde se u herních sestav fronty také netvoří.

Podle mého názoru mateřská škola i dětská skupina mají velký vliv na vývoj a utváření si návyků dítěte, a proto je důležité, aby se dítě v tomto prostředí hlavně cítilo dobře. A s tím souvisí i probíraná problematika v této bakalářské práci.

10 Seznam použitých zdrojů

BĚLINOVÁ, Ludmila a Věra MIŠURCOVÁ, 1980. *Z dějin předškolní výchovy: učebnice pro studium pedagogiky předškolního věku na středních pedagogických školách*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 122 s. Učebnice pro střední školy. ISBN nedostupné.

BYTEŠNÍKOVÁ, Ilona, 2012. *Komunikace dětí předškolního věku*. Praha: Grada. 263 s. ISBN 978-80-247-8320-8.

ČAPEK, Robert, 2013. *Učitel a rodič: spolupráce, třídní schůzka, komunikace*. Praha: Grada. 184 s. ISBN 978-80-247-2715-8.

ČESKO. Zákon č. 247/2014 Sb., o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině a o změně souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2014a. [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-247>.

ČESKO. Vyhláška č. 281/2014 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz dětské skupiny do 12 dětí. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2014b. [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-281>.

ČESKO. Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005a. [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-14>.

ČESKO. Vyhláška č. 107/2005 Sb., o školním stravování. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005b. [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-107>.

ČESKO. Vyhláška č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2005c. [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-410>.

ČESKO. Vyhláška č. 252/2004 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na pitnou a teplou vodu a četnost a rozsah kontroly pitné vody. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2004a. [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-252>.

ČESKO. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 852/2004 Sb., o hygieně potravin. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2004b. [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: http://www.cognita.cz/Vyhlasaky/02%20Bezpecnost%20a%20Hygiena/Vyhlasaka%20ES%20853_2004.pdf.

ČESKO. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2004c. [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-563>.

ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2004d. [online]. [cit. 2015 12 10]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>.

ČESKO. Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2001. [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>.

ČESKO. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a související předpisy. In: Sbíрка zákonů České republiky. 2000. [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258>.

ČESKO. Zákon č. 76/1978 Sb., zákon České národní rady o školských zařízeních. In: Sbírká zákonů České republiky. 1978. [online]. [cit. 2015-12-10]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=1978&typeLaw=zakon&What=Rok&stranka=2>.

DOSTÁL, Antonín a Eva OPRAVILOVÁ, 1985. *Úvod do předškolní pedagogiky*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. ISBN nedostupné.

HAEFNER, Peter, [online] 2002. *Natur- und Waldkindergärten in Deutschland - eine Alternative zum Regelkindergarten in der vorschulischen Erziehung*. [cit. 2015-12-10] Dostupný z <http://archiv.ub.uni-heidelberg.de/volltextserver/>.

HENDL, Jan, 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 407s. ISBN 80-7367-040-2.

HOPPU Ulla, M. PRITZ a P. OJANSIVU, 2015. Impact of sensory-based food education in kindergarten on willingness to eat vegetables and berries. *Food and nutrition*. vol. 59. p. 1-3 ISSN 1654-6628.

JANČAŘÍKOVÁ, Kateřina, 2010. *Environmentální činnost v předškolním vzdělání*. Praha: Josef Roobe. 148 s. ISBN 978-80-86307-95-4.

KOLÁR, Zdeněk, 2012. *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada. 192 s. ISBN 978-80-247-3710-2.

KOMENSKÝ, Jan Amos a Josef LANGMEIER, 1992. *Informatorium školy mateřské*. Praha: Kalich. 144 s. ISBN 80-7017-492-7.

KOŽÁTKOVÁ, Soňa, 2008. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada. 193 s. ISBN 978 802-4715-681.

MACHOVÁ, Jitka a Dagmar KUBÁTOVÁ, 2009. *Výchova ke zdraví*. Praha: Grada. 291 s. ISBN 978-80-247-2715-8.

MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ, 2010. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 2. vyd. Praha: Portál. 247 s. ISBN 978-807-3676-278.

MIKLITZ, Ingrid, 2000. *Der Waldkindergarten. Dimensionen eines pädagogischen Ansatzes*. Neuwied, Kriftel, Berlin. 222 s. ISBN 3-472-03943-4.

MÜLLEROVÁ, Dana a Anna AUJEZDSKÁ, 2014. *Hygiena, preventivní lékařství a veřejné zdravotnictví*. Praha: Karolinum. 254 s. ISBN 978-80-246-2510-2.

PEMOVÁ, Terezie, Radek PRÁČEK a kolektiv, 2013. *Soukromá a firemní školka od A do Z: Jak založit a provozovat soukromé a firemní zařízení předškolní výchovy*. Praha: Grada. 167 s. ISBN 978-80-247-4699-9.

PITÁKOVÁ, Michaela, 2014. *Praktická příručka pro chůvy*. Praha: Grada. 103 s. ISBN 978-80-247-5005-7.

PLOS, Jiří, 2007. *Nový stavební zákon s komentářem pro praxi*. Praha: Grada. 672 s. ISBN 978-80-247-1586-5.

PROVAZNÍK, Kamil, 1998. *Manuál prevence v lékařské praxi*. Díl V. Prevence poruch zdraví dětí a mládeže. Praha: Fortuna. 80 s. ISBN 80-7071-080-2.

PRŮCHA, Jan, 2009. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál. 935 s. ISBN 978 80 7367-546-2.

PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ, 2013. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál. 181 s. ISBN 978-80-262-0495-4.

SVOBODOVÁ, Eva, 2007. *Obsah a formy předškolního vzdělávání*. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. 75 s. ISBN 978-80-7040-940-4.

SYSLOVÁ, Zora, Irena BORKOVCOVÁ a Jan PRŮCHA, 2014. *Péče a vzdělávání dětí v raném věku: komparace české a zahraniční situace*. Praha: WoltersKluwer ČR. 213 s. ISBN 978-80-7478-354-8.

ŠTVERÁK, Vladimír, 1988. *Stručné dějiny pedagogiky: vysokoškolská příručka pro studenty vysokých škol připravujících učitele*. 2. vyd. Praha: SPN. 308 s. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).

TĚTHALOVÁ, Marie, 2012. I v lese lze rozvíjet předškolní kurikulum. Informatorium. *Časopis pro výchovu a vzdělávání dětí od 3 do 8 let v MŠ a ŠD*. 2. vyd. Praha: Portal. 3 s. ISSN 1210-7506.

VÁGNEROVÁ, Marie, 2005. *Vývojová psychologie*. Praha: Karolinum. 467 s. ISBN 978-802-4609-560.

VOŠAHLÍKOVÁ, Tereza, 2012. *Ekoškolky a lesní mateřské školy: praktický manuál pro aktivní rodiče, pedagogy a zřizovatele mateřských škol*. 2. vyd. Praha: Ministerstvo životního prostředí. 93 s. ISBN 978-80-7212-593-7.

ZIV, Yair, Haggai, KUPERMINTZ a Ora AVIAZER, 2015. The associations among maternal negative control, children's social information processing patterns, and teachers' perceptions of children's behavior in preschool. *Journal of Experimental Child Psychology*. DOI 10.1016/j.jecp.2015.09.004

11 Seznam příloh

Příloha 1 - Otázky k hloubkovému rozhovoru

Příloha 2 - Přepisy rozhovorů

Příloha 1 - Otázky k hloubkovému rozhovoru

Demografické:

Název mateřské školy nebo dětské skupiny?

Kde se mateřská škola nebo dětská skupina nachází?

Kdo je poskytovatelem nebo zřizovatelem?

- 1) Jak je zajišťováno stravování dětí?
- 2) Jak často je sledována pestrost stravy dle nutričního doporučení?
- 3) Jak často je vyhodnocován spotřební koš?
- 4) Nutíte děti do jídla, pokud odmítají jíst?
- 5) Chutná nebo nechutná dětem jídlo?
- 6) Jak je zajišťován pitný režim dětí?
- 7) Jaký je druh podávaných nápojů?
- 8) Jak zajišťujete mytí hrnků?
- 9) Kolik je v zařízení dětí?
- 10) Kolik učitelek je na tento počet dětí?
- 11) Myslíte si, že je možné se každému dítěti věnovat během vzdělávání?
- 12) Není problém ve vzdělávání menších dětí?
- 13) Jak probíhá vzdělávací program?
- 14) Není problém s udržení pozornosti u menších dětí po celou dobu vzdělávání?
- 15) Jak přizpůsobujete vzdělávací program pro děti různého věku?
- 16) Jaké jsou dopady prostředí na děti?
- 17) Jaká je vybavenost venkovního prostoru?
- 18) Jak probíhá pobyt dětí na venkovním pozemku, mají děti dostatek prostoru a netvoří se fronty u dětských herních sestav?
- 19) Kolik hodin denně tráví děti venku?
- 20) Jak je zajišťováno spaní dětí?
- 21) Jaká je vybavenost denní místnosti?
- 22) Jaký máte názor na denní místnost, mají děti dostatek prostoru?

- 23) Jaká je vybavenost hygienického zařízení?
- 24) Jaký máte názor na hygienické zařízení, netvoří se například fronty u umyvadel a toalet?
- 25) Jak navazuje hygienické zařízení na denní místnost a šatnu?

Příloha 2 - Přepisy rozhovorů

Zařízení Z1:

- Jak je zajišťováno stravování dětí? *„Každý den nám připravují kuchařky svačinky a vaří oběd.“*
 - Jak často je sledována pestrost stravy dle nutričního doporučení? *„Každé jídlo je sestavováno dle nutričního doporučení.“*
 - Jak často je vyhodnocován spotřební koš? *„Vyhodnocujeme ho jednou za měsíc.“*
 - Nutíte děti do jídla, pokud odmítají jíst? *„Děti do jídla nenutíme, zkoušíme je přesvědčit, aby jídlo alespoň ochutnaly.“*
 - Chutná nebo nechutná dětem jídlo? *„Dětem jídlo chutná.“*
 - Jak je zajišťován pitný režim dětí? *„Děti mají hrneček s pitím u každého jídla a během dne mají k dispozici barel s nápojem v denní místnosti a kdykoli se mohou dojit napít. V letním období, při hře dětí na venkovním pozemku, bereme hrnečky a nápoj v přenosné nádobě sebou a hrnečky se myjí ihned po příchodu do budovy.“*
 - Jaký je druh podávaných nápojů? *„Nejčastěji je to čaj, šťáva, citronová voda.“*
 - Jak zajišťujete mytí hrnků? *„Hrnečky v denní místnosti se myjí jednou za den. Hrnky, které dostávají u jídla, se myjí hned po vypití.“*
-
- Kolik je v zařízení dětí? *„V tomto roce je zde 26 dětí od 3 do 7 let věku.“*
 - Kolik učitelek je na tento počet dětí? *„Jsou zde dvě učitelky na 26 dětí.“*
 - Myslíte si, že je možné se každému dítěti věnovat během vzdělávání? *„Většina dětí je zde samostatných, tak se jim nemusíme moc věnovat. Stačí jim vysvětlit, co mají dělat a pokud potřebují pomoci, tak si řeknou. Proto není problém věnovat se všem dětem.“*
 - Není problém ve vzdělávání menších dětí? *„Žádný problém jsme nepostřehli, jelikož zde máme děti od 3 let a jsou všechny samostatné.“*
-

- Jak probíhá vzdělávací program? *„Většinou něco vyrábíme, zpíváme, hrajeme různé smyslové hry, děláme grafomotorická cvičení a didakticky zacílené činnosti.“*
 - Není problém s udržením pozornosti u menších dětí po celou dobu vzdělávání? *„Snažíme se děti zaujmout, tak aby je to bavilo, tak se nám nestává, že by nedokázali udržet pozornost na činnost, kterou mají dělat.“*
 - Jak přizpůsobujete vzdělávací program pro děti různého věku? *„Vybíráme takový program, aby ho všechny děti zvládaly. Předškolákům nebo dětem, které mají nějaký problém se věnujeme individuálně, mám na mysli například logopedii.“*
 - Jaké jsou dopady prostředí na děti? *„Myslím si, že mateřská škola je pro děti prospěšnější, jelikož jsou tu již starší děti než v dětské skupině a tudíž nepotřebují tak velkou péči jako děti od jednoho roku.“*
-
- Jaká je vybavenost venkovního prostoru? *„Venkovní prostor je oplocený a má k dispozici dětský domeček a různé prolézačky.“*
 - Jak probíhá pobyt dětí na venkovním pozemku, mají děti dostatek prostoru a netvoří se fronty u dětských herních sestav? *„Venkovní pozemek je velký, takže děti mají hodně prostoru k pohybu. Fronty se netvoří, jelikož zde mají dostatek herních prvků.“*
 - Kolik hodin denně tráví děti venku? *„Každý den jednu až jeden a půl hodiny. V létě jsou venku více jak dvě hodiny denně.“*
 - Jak je zajišťováno spaní dětí? *„Nemáme ložnici, proto jsou postýlky rozkládány v denní místnosti, lůžkoviny jsou od sebe odděleny v přehrádkách, které jsou na to určeny.“*
 - Jaká je vybavenost denní místnosti? *„Myslím si, že vybavenost je velmi dobrá. Děti zde mají spoustu hraček přiměřených jejich věku jako například auta, panenky, koloběžku a k ní dopravní značky a další.“*
 - Jaký máte názor na denní místnost, mají děti dostatek prostoru? *„Denní místnost je dostatečně velká pro všechny děti.“*

- Jaká je vybavenost hygienického zařízení? *„Je zde 6 toalet, 5 umyvadel a jedna sprcha na 26 dětí, které jsou uzpůsobeny velikosti dětí. Hygienické zařízení je dál vybaveno mísicí baterií; ručníkem pro každé dítě, které jsou od sebe odděleny; každé dítě má svůj kelímek a kartáček; u každého umyvadla je tekuté mýdlo. Stěny jsou opatřeny dlaždicemi do dostatečné výšky.“*
- Jaký máte názor na hygienické zařízení, netvoří se například fronty u umyvadel a toalet? *„Počet toalet a záchodů je podle hygienické normy. U umyvadel a toalet se fronty netvoří. Také každé dítě má svůj ručník, které jsou od sebe odděleny, takže ani tady problém není.“*
- Jak navazuje hygienické zařízení na denní místnost a šatnu? *„Šatna se nachází naproti hygienickému zařízení hned přes chodbu stejně jako denní místnost, ta se však nachází na pravé straně od hygienického zařízení.“*

Geografické údaje:

- Jaký je název zařízení? *Mateřská škola Jílovice.*
- Kde se zařízení nachází? *Mateřská škola se nachází v Jihočeském kraji, přibližně 7 km od města Borovany. Sídlí ve společné budově se základní školou Jílovice s oddělenými vchody. Mateřská škola je v přízemí.*
- Kdo je poskytovatelem zařízení? *Poskytovatelem mateřské školy je obec Jílovice.*

Zařízení Z2:

- Jak je zajišťováno stravování dětí? „Strava je dovážena ze základní školy Jílovice.“
 - Jak často je sledována pestrost stravy dle nutričního doporučení? „Všechna jídla jsou sestavována dle nutričního doporučení.“
 - Jak často je vyhodnocován spotřební koš? „Spotřební koš je vyhodnocován jednou za měsíc.“
 - Nutíte děti do jídla, pokud odmítají jíst? „Děti do jídla nenutíme, zkoušíme je motivovat například tak, že za snědené jídlo dostanou bonbon.“
 - Chutná nebo nechutná dětem jídlo? „S jídlem jsou spokojeny, chutná jim.“
 - Jak je zajišťován pitný režim dětí? „V denní místnosti je umístěn barel s nápojem, u kterého mají děti i vlastní hrnečky. Také dostávají nápoj u každého jídla.“
 - Jaký je druh podávaných nápojů? „Většinou je dětem podáván čaj, také šáva nebo voda.“
 - Jak zajišťujete mytí hrnků? „Hrnky se myjí po každém jídle a hrnečky, které jsou v denní místnosti pro celodenní pití dětí, se myjí jednou denně.“
-
- Kolik je v zařízení dětí? „Kapacita školky je na 28 dětí, ale nyní jich tu máme 24. Jsou to děti od dvou do sedmi let.“
 - Kolik učitelek je na tento počet dětí? „Na tento počet dětí tu máme dvě učitelky.“
 - Myslíte si, že je možné se každému dítěti věnovat během vzdělávání? „Myslím, že není problém věnovat se všem dětem, jelikož většina z nich je samostatná, a proto jim pomáháme jen minimálně.“
 - Není problém ve vzdělávání menších dětí? „Snažíme se vybírat takové vzdělávací programy, aby je zvládali i ty nejmenší děti, takže žádný problém není.“
-

- Jak probíhá vzdělávací program? *„Vzdělávací program většinou probíhá hodinu denně a řadíme do něj různé manuální činnosti, zpěv, pohybové činnosti a učení hrou.“*
 - Není problém s udržení pozornosti u menších dětí po celou dobu vzdělávání? *„Zatím jsme tu problém s pozorností neměli. Snažíme se děti zaujmout, aby činnost bavila.“*
 - Jak přizpůsobujete vzdělávací program pro děti různého věku? *„Snažíme se vybírat takový program, který by byl vhodný pro všechny děti.“*
 - Jaké jsou dopady prostředí na děti? *„Myslím si, že lepší přístup mají k dětem v dětské skupině, jelikož je více individuální.“*
-
- Jaká je vybavenost venkovního prostoru? *„Venkovní prostor je oplocený a nachází se na něm pískoviště, skluzavka, dětský kolotoč.“*
 - Jak probíhá pobyt dětí na venkovním pozemku, mají děti dostatek prostoru a netvoří se fronty u dětských herních sestav? *„Děti mají dostatek prostoru, jelikož pozemek je dostatečně velký a většinou chodíme na procházky. Fronty u sestav se netvoří, děti se umí prostrídat u všech atrakcí.“*
 - Kolik hodin denně tráví děti venku? *„Většinou tráví venku hodinu a půl denně, v létě“*
 - Jak je zajišťováno spaní dětí? *„Postýlky jsou umístěny v ložnici, každé dítě má své ložní prádlo.“*
 - Jaká je vybavenost denní místnosti? *„Vybavenost je velmi dobrá. Je zde mnoho hraček uzpůsobených věku dětí.“*
 - Jaký máte názor na denní místnost, mají děti dostatek prostoru? *„Myslím, že je dostatečně velká, děti mají dostatek prostoru.“*
 - Jaká je vybavenost hygienického zařízení? *„Hygienické zařízení má 5 toalet s toaletním papírem, 4 umyvadla s dávkovačem mýdla a jednu sprchu. Toalety a umyvadla jsou v takové výšce, která dětem vyhovuje. Každé dítě má zde svůj ručník a kartáček. Stěny jsou omyvatelné do výšky jednoho a půl metru.“*

- Jaký máte názor na hygienické zařízení, netvoří se například fronty u umyvadel a toalet? *„Fronty se u toalet a umyvadel netvoří. Na počet dětí, které jsou ve školce, je počet umyvadel a toalet přiměřený.“*
- Jak navazuje hygienické zařízení na denní místnost a šatnu? *„Hygienické zařízení má návaznost na šatnu, denní místnost i ložnici.“*

Geografické údaje:

- Jaký je název zařízení? *Mateřská škola Mladošovice.*
- Kde se zařízení nachází? *Mateřská škola se nachází v Jihočeském kraji, přibližně 7 km od města Borovany.*
- Kdo je poskytovatelem zařízení? *Poskytovatelem mateřské školy je obec Jílovice.*

Zařízení Z3:

- Jak je zajišťováno stravování dětí? „*Jídlo se dováží ze základní školy Dubné.*“
 - Jak často je sledována pestrost stravy dle nutričního doporučení? „*Veškeré jídlo je vařeno podle zásad nutričního doporučení.*“
 - Jak často je vyhodnocován spotřební koš? „*Spotřební koš je vyhodnocován jednou za měsíc.*“
 - Nutíte děti do jídla, pokud odmítají jíst? „*Děti do jídla nenutíme, zkoušíme je motivovat, například jim rozdělíme jídlo na dvě části, jednu větší a druhou menší a z nich jim dáme vybrat, kterou sní. Další motivací pro děti je razítko na ruku za snědené jídlo.*“
 - Chutná nebo nechutná dětem jídlo? „*Dětem jídlo většinou nechutná.*“
 - Jak je zajišťován pitný režim dětí? „*V denní místnosti je umístěn barel s nápojem, u kterého má každé dítě svůj hrneček. Také u každého jídla dostávají hrneček s pitím.*“
 - Jaký je druh podávaných nápojů? „*Nejčastěji čaj, přírodní šťávu a vodu.*“
 - Jak zajišťujete mytí hrnků? „*Hrnky se umývají po každém jídle a hrnky v denní místnosti jednou denně v myčce nádobí.*“
-
- Kolik je v zařízení dětí? „*Tento školní rok je zde 26 dětí ve věku od 3 do 6 let.*“
 - Kolik učitelek je na tento počet dětí? „*Na tento počet dětí jsou zde dvě učitelky.*“
 - Myslíte si, že je možné se každému dítěti věnovat během vzdělávání? „*Nemáme problém s tím, že bychom nestíhali se všem věnovat. Děti jsou samostatné, tak potřebují jen malou pomoc.*“
 - Není problém ve vzdělávání menších dětí? „*Jak už jsem řekla, děti jsou samostatné, tak problém není, jen menším dětem pomůžeme více.*“
-
- Jak probíhá vzdělávací program? „*Do vzdělávacího programu zařazujeme kreslení, malování, logopedická prevence, zpívání, tanec a další.*“
 - Není problém s udržení pozornosti u menších dětí po celou dobu vzdělávání? „*Snažíme se program přednášet zábavnou formou, tak aby děti zaujal, proto se nám nestává, že by děti program nebavil a nebyly soustředěné.*“

- Jak přizpůsobujete vzdělávací program pro děti různého věku? *„Snažíme se vybírat takový program, který by byl vhodný pro všechny děti.“*
- Jaké jsou dopady prostředí na děti? *„Myslím si, že dětská skupina je pro děti prospěšnější, mohou se dětem lépe věnovat.“*

- Jaká je vybavenost venkovního prostoru? *„Venkovní prostor máme oplocený a je vybavený dětským pískovištěm, které je zastřešené a opatřené ochrannou plachtou. Dále je zde dětský kolotoč, houpačky a dětský domeček.“*
- Jak probíhá pobyt dětí na venkovním pozemku, mají děti dostatek prostoru a netvoří se fronty u dětských herních sestav? *„Na pozemku mají dostatek prostoru. Fronty se u sestav netvoří, máme jich tu dost a děti se většinou sami rozdělí do skupinek, tak problém není.“*
- Kolik hodin denně tráví děti venku? *„Většinou skoro dvě hodiny denně, v létě více.“*
- Jak je zajišťováno spaní dětí? *„Spaní dětí je zajištěno v ložnici, kde má každé dítě svoji postýlku s připraveným ložním prádlem.“*
- Jaká je vybavenost denní místnosti? *„Vybavenost denní místnosti je velmi dobrá. Děti zde mají mnoho hraček, jako například autodráhy, panenky, auta, skládačky. Kromě toho je zde také piano, na které hrajeme.“*
- Jaký máte názor na denní místnost, mají děti dostatek prostoru? *„Denní místnost je prostorná, děti mají dostatek prostoru.“*
- Jaká je vybavenost hygienického zařízení? *„V hygienickém zařízení se nachází 6 toalet, 6 umyvadel a jedna sprcha. Umyvadla jsou vybavena mísicí baterií, tekutým mýdlem. Také každé dítě zde má vlastní ručník a kartáček. Na zdech jsou dlaždice do výše jednoho a půl metru.“*
- Jaký máte názor na hygienické zařízení, netvoří se například fronty u umyvadel a toalet? *„V hygienickém zařízení je dostatek toalet a umyvadel, a proto se fronty netvoří.“*
- Jak navazuje hygienické zařízení na denní místnost a šatnu? *„Denní místnost se nachází hned přes chodbu od hygienického zařízení, a aby se děti dostaly do šatny, musí sejít schody do přízemí.“*

Geografické údaje:

- Jaký je název zařízení? Mateřská škola Čakov.
- Kde se zařízení nachází? Mateřská škola Čakov se nachází v Jižních Čechách 12 km západně od Českých Budějovic v obci Čakov.
- Kdo je poskytovatelem nebo zřizovatelem zařízení? Poskytovatelem mateřské školy je obec Čakov.

Zařízení Z4:

- Jak je zajišťováno stravování dětí? *„Stravu nám donáší z Alzheimer centra, kde sami vaří.“*
- Jak často je sledována pestrost stravy dle nutričního doporučení? *„Myslím si, že všechna jídla jsou vařena podle těchto zásad.“*
- Jak často je vyhodnocován spotřební koš? *„Spotřební koš vyhodnocován není.“*
- Nutíte děti do jídla, pokud odmítají jíst? *„Děti do jídla nenutíme, jelikož si to rodiče nepřejí.“*
- Chutná nebo nechutná dětem jídlo? *„Dětem jídlo většinou chutná.“*
- Jak je zajišťován pitný režim dětí? *„Pítí vaříme nebo připravujeme do konvice, ke které děti mají celodenní přístup nebo si o pití mohou říci. V létě bereme konvici sebou ven na zahradu i s hrnečky.“*
- Jaký je druh podávaných nápojů? *„Nejčastěji je to čaj, šťáva nebo kakao.“*
- Jak zajišťujete mytí hrnků? *„Hrnky se myjí po každém jídle a po odchodu dětí.“*

- Kolik je v zařízení dětí? *„V dětské skupině je 12 dětí, což je maximálně možný počet. Děti jsou ve věku od 2 do 5 let.“*
- Kolik učitelek je na tento počet dětí? *„Na tento počet dětí zde pracují dvě učitelky.“*
- Myslíte si, že je možné se každému dítěti věnovat během vzdělávání? *„U nás vzdělávání dětí neprobíhá a nedokážeme si představit, jak bychom se každému dítěti věnovali.“*
- Není problém ve vzdělávání menších dětí? *„Nemáme vzdělávací program. Myslím, že by to byl problém, jelikož se nedokážou dlouho soustředit.“*

- Jak probíhá vzdělávací program? *„Nemáme vzdělávací program.“*
- Není problém s udržení pozornosti u menších dětí po celou dobu vzdělávání? *„Nemáme vzdělávací program.“*
- Jak přizpůsobujete vzdělávací program pro děti různého věku? *„Nemáme vzdělávací program.“*

- Jaké jsou dopady prostředí na děti? „Myslím si, že pro menší děti je prostředí dětské skupiny lepší hlavně v individuálním přístupu. Na druhou stranu pro starší děti je určitě lepší školka, protože když máte v zařízení děti různého věku, tak se program nedá přizpůsobit všem.“
- Jaká je vybavenost venkovního prostoru? „Venkovní zahrada je oplocená. Děti zde mají k dispozici pískoviště, které je uzavíratelné poklopem, a dále také skluzavku.“
- Jaký máte názor na denní místnost, mají děti dostatek prostoru? „Denní místnost sice není moc velká, ale děti mají dostatek prostoru, nemačkají se tu.“
- Kolik hodin denně tráví děti venku? „Většinou trávíme s dětmi venku hodinu až hodinu a půl denně, v létě více. Řídíme se podle počasí.“
- Jak na sebe navazují prostory zařízení? „Vstupuje se rovnou do šatny, ze které se dá vstoupit po levé straně do hygienického zařízení a naproti hlavním dveřím se nachází denní místnost.“
- Jak je zajišťováno spaní dětí? „V denní místnosti jsou rozkládány matrace s ložním prádlem pro spaní dětí.“
- Jaká je vybavenost denní místnosti? „Na zemi je položen koberec. V herně je spousta hraček pro děti od 2 do 7 let. Například kočárky na panenky, panenky, autíčka, míče, tabule na křídly atd.“
- Jaká je vybavenost hygienického zařízení? „V hygienickém zařízení se nachází dvě toalety, dvě umyvadla a dva nočníky. Také zde najdeme umyvadlo pro personál a sprchu. Umyvadla jsou vybavena mísící baterií, tekutým mýdlem a ručníkem, který má každé dítě. Také je zde přebalovací pult a koš s vyměnitelnou vložkou.“
- Jaký máte názor na hygienické zařízení, netvoří se například fronty u umyvadel a toalet? „Hygienické zařízení je dostatečné, fronty se zde netvoří.“
- Jak navazuje hygienické zařízení na denní místnost a šatnu? „Hygienické zařízení má návaznost pouze na šatnu. Pokud je dítě v denní místnosti musí na wc projít přes šatnu.“

Geografické údaje:

- Jaký je název zařízení? Dětská skupina Kulíšek.
- Kde se zařízení nachází? Dětská skupina Kulíšek se nachází v Českých Budějovicích v zařízení Alzheimer centra.
- Kdo je poskytovatelem nebo zřizovatelem zařízení? Zřizovatelem dětské skupiny je Alzheimer centrum.

Zařízení Z5:

- Jak je zajišťováno stravování dětí? *„Obědy dětem donáší vždy rodiče, poté jídlo uschováme v lednici a v době obědů jídlo ohřejeme v mikrovlnné troubě. Svačiny zajišťuje dětská skupina, například ovoce, zelenina, jogurty.“*
 - Jak často je sledována pestrost stravy dle nutričního doporučení? *„Pestrost stravy nesledujeme, necháváme stravu jen na rodičích.“*
 - Jak často je vyhodnocován spotřební koš? *„Není vyhodnocován.“*
 - Nutíte děti do jídla, pokud odmítají jíst? *„Nenutíme děti do jídla, když nechtějí jíst, tak nemusí.“*
 - Chutná nebo nechutná dětem jídlo? *„Děti jsou s jídlem spokojené, jelikož rodiče ví, co jim chutná a podle toho jim vaří.“*
 - Jak je zajišťován pitný režim dětí? *„V jídelně je umístěn barel s nápojem, ke kterému mají děti nepřetržitý přístup. Také u každého jídla dostávají pítí.“*
 - Jaký je druh podávaných nápojů? *„Hlavně je to čaj a šťáva.“*
 - Jak zajišťujete mytí hrnků? *„Hrnky se myjí po každém jídle a po odchodu dětí.“*
-
- Kolik je v zařízení dětí? *„Momentálně zde máme 12 dětí, což je maximum. Jsou to děti od jednoho do čtyř let věku.“*
 - Kolik učitelek je na tento počet dětí? *„Na tento počet dětí jsou zde 4 učitelky.“*
 - Myslíte si, že je možné se každému dítěti věnovat během vzdělávání? *„V dětské skupině je 12 dětí, což není mnoho a všem se stiháme věnovat.“*
 - Není problém ve vzdělávání menších dětí? *„Snažíme se program přizpůsobit všem dětem. Jsou zde děti od jednoho do čtyř let a to není takový věkový rozdíl, tak není problém ve výběru programu.“*
-
- Jak probíhá vzdělávací program? *„S dětmi zpíváme, hrajeme smyslové hry, cvičíme nebo učíme děti kreslit a další.“*
 - Není problém s udržení pozornosti u menších dětí po celou dobu vzdělávání? *„Nemáme problém s udržení pozornosti dětí, jelikož se je snažíme zaujmout a délku programu přizpůsobit, tak aby ho děti zvládaly.“*

- Jak přizpůsobujete vzdělávací program pro děti různého věku? *„Jsou zde děti od jednoho do čtyř let, což není velký věkový rozdíl. Proto se ve výběrání programu nemusíme příliš omezovat.“*
 - Jaké jsou dopady prostředí na děti? *„Myslím si, že dětská skupina je skvělá, jelikož se můžeme každému dítěti individuálně věnovat. Myslím, že tuto možnost v mateřské škole nemají.“*
-
- Jaká je vybavenost venkovního prostoru? *„Venkovní prostor je oplocený a je zde jen klouzačka pro děti. Většinou ale chodíme na procházky.“*
 - Jak probíhá pobyt dětí na venkovním pozemku, mají děti dostatek prostoru a netvoří se fronty u dětských herních sestav? *„Venkovní prostor je dostatečný, fronty se netvoří.“*
 - Kolik hodin denně tráví děti venku? *„Venku trávíme s dětmi okolo jedné hodiny denně, létě i více.“*
 - Jak je zajišťováno spaní dětí? *„Každé dítě má svoji postýlku s ložním prádlem v ložnici.“*
 - Jaká je vybavenost denní místnosti? *„Denní místnost je rozdělena na část hrací, kde je na zemi koberec a nachází se zde spousta hraček přizpůsobených věku dětí a na část jídelní, kde je na podlaze linoleum. V jídelní části jsou stolečky a židle ve výšce, která je určena pro děti, také se zde nachází kuchyňka a stůl pro personál.“*
 - Jaký máte názor na denní místnost, mají děti dostatek prostoru? *„Denní místnost není příliš velká, ale děti se zde netísňují a prostoru mají dostatek.“*
 - Jaká je vybavenost hygienického zařízení? *„V hygienickém zařízení se nachází dvě toalety, dvě umyvadla, čtyři nočníky a jedna sprcha. U umyvadel jsou mísíci baterie, tekuté mýdlo a ručníky dětí. Také zde má každé dítě svůj kartáček na zuby. Také se zde nachází přebalovací pult a koš s vyměnitelným sáčkem.“*
 - Jaký máte názor na hygienické zařízení, netvoří se například fronty u umyvadel a toalet? *„Zařízení je dostatečné, fronty se zde netvoří.“*

- Jak navazuje hygienické zařízení na denní místnost a šatnu? *„Hygienické zařízení má přímou návaznost na šatnu, ale ne na denní místnost. Z denní místnosti se musí projít přes šatnu.“*

Geografické údaje:

- Jaký je název zařízení? Dětská skupina Motýl.
- Kde se zařízení nachází? Dětská skupina Motýl se nachází v Českých Budějovicích v areálu Jihočeské univerzity a Biologického centra.
- Kdo je poskytovatelem nebo zřizovatelem zařízení? Zřizovatelem dětské skupiny Biologické centrum akademie věd České republiky.